

І згинулу загинуть, Н свого не цурайтесь... Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація: "Свобода", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303. Телефон: (201) 434-0237. Телеграф: (201) 434-0807. З Нью-Йорку: (212) 227-4125. УНСоюз: (201) 451-2200. З Нью-Йорку: (212) 227-5250. (212) 227-5251.

PIK LXXXII Ч. 72. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК ВІСІРОК, 15-го КВІТНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, APRIL 15, 1975 No. 72. VOL. LXXXII.

ПОНАД ТИСЯЧА ОСІБ ВЗЯЛА УЧАСТЬ У ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ ДМИТРА ДОНЦОВА У БАВНІД БРУКУ

Бавнід Брук, Н. Дж. — Якраз у другу річницю з дня смерті ідеолога української національної д-ра Дмитра Донцова на його могилі недалеко від Церкви-Пам'ятника відбулося в неділю 13 квітня відкриття і посвячення надгробного пам'ятника. Поїхав ступаючи до Бавнід Бруку понад тисячу осіб, які були сюди, щоб присутністю на відправках шанувальників пам'ятати сина української землі, який уродився майже 75 років невідомо правдою і трудящимся для справи визволення України і утворення незалежної української держави. Серед присутніх були провідні діячі українського політичного, громадського і культурного життя, військові ветерани і чимало організованої молоді з СУМА. Прибули на імпрезу не тільки з ближніх і дальніх міст у ЗСА, а й з Канади, а також представники від українських громад у Великобританії та Західній Німеччині, в тому голова Проводу ОУН Ярослав Стецько з дружиною мгр Славою.

Церемонію відкриття і посвячення пам'ятника попередила архиєрейська Служба

Українська громада підвела на вічний спочинок св. п. проф. д-ра Василя Стецюка

Джерзі Сіті — Минули вчора субота, 11-го 12-го квітня, сповнивши рік з дня смерті у великій мірі під знаком похоронів нещодавно померлого в середу 9 ц. м. на серцеву атаку в дорозі з хати у Джерзі Сіті до Сітон Голл університету, професора д-ра Василя Стецюка. Панахидя відбулася в похоронному заведенні Ковальчиків у Джерзі Сіті в четвер 10-го п'ятниці 11 квітня ц. р. Панахидя в п'ятницю відбулася о. сов. Зіновій Вахницький, в асисті о. д-ра Мелетія Войнара і о. Лаврентія ЧСВВ. На панахиді у п'ятницю 11 ц. м. промовляв: проф. д-р Осип Андрушків, діючий голова Головної Ради НТШ та голова НТША, працюючи Польською, як довголітнього наукового секретаря НТША, секретаря Головної Ради та заступника голови НТША. Він пригадав, що ще кілька днів тому Сітон Голл університету зробив несподіванку Польському, влаштувавши в його честь бенкет з нагоди 65-річчя проф. Стецюка. Ред. Антін Драган пропав Польському від імені УНСОюзу, "Свобода" і "Союзівки", а який Польський був впродовж довгих років тісно пов'язаний, також як керівник щорічних літніх курсів українознавства на "Союзівки". Проф. д-р Едвард Жарський пропав Польському від Головної Шкільної Ради УККА, як педагога. Д-р Роман Осітчук промовляв від одностайності Польського, висловивши переконання, що вони були б влаштували Польському величавий похорон. Останнім промовляв ред. Іван Кедрин, як близький приятель Польського. Похорон відбувся в суботу, 12 квітня перед полуднем.

В НЬО ЙОРКУ ПОМЕРЛА АННА КАРАСЬ

Нью-Йорк. — Родина інформувала, що в неділю, 13-го квітня ц. р., по довгий і тяжкий недуг померла тут бл. п. Анна Карась з дому Осалда. Панахидя у вівторок, 15 квітня ц. р. о год. 9:30 вечора в похоронному заведенні Петра Яремчи — 129 Схід 7-ма вулиця; похорон в середу, 16 квітня о год. 9-ій рано з церкви св. Юра на цвинтар св. Андрія в Бавнід Бруку, Н. Дж.

УКРАЇНЦІ В СОВЕТСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО ШОВІНІЗМУ І БЕЗПРАВСТВ

Нью-Йорк (Пресова Служба З ПУГВР) — На Заході предсталися заява Зіновія Антоновича, узяненого у Пермському таборі ВС 389/35, яку він вивелав 20 червня 1974 р. до завідувачого відділом адміністративних органів ЦК КПСС. У цій заяві З. Антонович пише про комітети з Москви, яка в червні 1974 року розглядала у таборі скаргу в'язнів, що вони не вислали в травні 1974 до ЦК КПСС. Комісія очолювана підполковником МВД Анастасовим і працівником прокуратури РСФСР, Ринков.

Антонович пише: "Замість розгляду скарги, я був 20 червня 1974 року свідком вияву грубого великодержавного шовінізму з боку підполковника Анастасова, який образив мої законні національні права, гарантовані конституцією СРСР. Він мені заявив доволно так: «А на якій мові ви листуєтесь? А чи не краще написати вам ваші дружини, щоб вони попросили суду, щоб та написала листа російською мовою?»

ДОКУМЕНТ НЕЛЮДЯНОСТІ

Один з найбільш промовистих документів жорстокості і насильства народолюбивого системи радянської Союзівської Каті: Інтерв'ю колгоспівця Пермського категоричного табору, надрукованого в цьому числі "Свободи".

Вані конституцією СРСР. Він мені заявив доволно так: «А на якій мові ви листуєтесь? А чи не краще написати вам ваші дружини, щоб вони попросили суду, щоб та написала листа російською мовою?»

Далі Антонович пише: "Можна б було знехтувати цим хамським відношенням до неросіянина, як нехтуєш майже щоденно численні подібні випадки, списуючи їх на конот некультурності і дикунства того чи іншого носія державного шовінізму. Але у даному випадку йдеться про представника МВД з Москви з чималою владою і з дорученням розібратися в практиці безправ'я і сваволі, що її стосують в таборі колонії. Коли чуєш образливі слова на адресу українців (не інваріє як хакхалів) з боку прапорщиків, чи джурних офіцерів колонії, коваши їх мовчки, безруччя їх на рахунок низького культурного рівня носіїв інтернаціональних ідей... Коли ж бачиш подібні прояви українофобії з боку адміністрації — це обурює..."

СКВОР відбула педагогічну конференцію

Детройт, (Шкільна Репертура СКВОР-и). — В дні 12 і 13 квітня ц. р. тут відбулася Педагогічна конференція СКВОР (Світової Координаційної Освітньої Ради) двох теренів — Америки та Канади. Організатором конференції була Шкільна Репертура СКВОР, а саме, інж. Данило Березовський та проф. Івана Кучер, як також д-р Осип Бойчук. Господарем конференції був Товариство Рідна Школа в Детройті, яке тісно працює вшанувано 25-ліття існування Школи Українознавства в Детройті. Учасників конференції — 91 особа із головних центрів ЗСА та Канади. Президію конференції очолювали: о. протоєрей Тимофій Міненко із Торонто — постійний представник СКВОР при Секретаріаті СКВОР, д-р Роман Драйковський із Нью-Йорку — заступник голови Шкільної Ради УККА, мгр Ірина Пеленська із Детройту — Світова Рада Дошкільна, проф. Козловський із Торонто, проф. Софія Качор із Вінніпегу та проф. Юрій Любінецький.

На конференції були о. ігумен Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, від української католицької церкви Непорочно Зачаття в Детройті, о. Федуняк від укр. кат. церкви св. Йосафата у Воррен. Міненко, і о. Столярчук від української православної церкви св. Покрови в Детройті. На конференції були заступлені педагогічно-спеціалісти із Рідних Шкіл, Центральних Шкільних Рад Канади, яких представником був проф. д-р Борислав Білаш із Вінніпегу, Шкільної Ради Православних Церков, представником якої був інспектор Юрій Вобровський, та шкільні при українських католицьких церквах — сестра Малювала, ЧСВВ, із Детройту. Конференція працювала в 9-ти комісіях: дошкільна, нижчих класів, української мови, літератури, культури, історії, географії, іншомовних класів і вишколу учительських кадрів. Педагогічний сектор Шкільної Репертури СКВОР очолює проф. д-р Роман Драйковський.

ЧОТИРИ ДЕСЯТКИ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗАКОНОДАВЦІВ І ТИСЯЧІ ГРОМАДЯН ПРИВИТАЛИ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА У ВЛАДИМИРСЬКІЙ ТЮРМІ З ЙОГО 39-РІЧЧЯМ.

Вашингтон. — Сьогодні, 15 квітня 1975 р., сповнилося 39 років життя Валентині Морозові, довголітній у в'язні Владимирській тюрми біля Москви, який став символом непохитності в його обороні людських прав, нехдованих комуністично-московським режимом. З тієї нагоди чотири десятки американських законодавців та тисячі громадян вислали йому до тюрми свої привітання — інформували Комітет Оборони Валентина Мороза, який започаткував і переівак до акції привітання.

Серед членів Сенату, які позитивно відгукнулися на акцію Комітету Оборони Валентина Мороза та вислали Морозові уродинові привітання, є сенатори: Абрагам Рібіккофф з Коннектикута, Джеймс Баклі з Нью-Йорку, Геррерсон Вільямс з Нью-Джерсі, Стром Турмонд з Південної Кароліни; Едвард Бай з Індіїни. Серед членів Палати Репрезентантів є конгресмени: Джеймс Флорі, Джозеф Мінш і Едвард Петтен з Нью-Джерсі; Джозеф Едліг, Герман Валдіо, Маріо Баджі, Джонатан Вінгетт, Томас Давні, Джек Кемп, Норман Ленг, Едвард Петісон, Вільям Волш, Лестер Вулф з Нью-Йорку; Джон Андерсон, Франк Аунуно, Ебнер Мікка і Сідні Етс з Іллінойс; Джозуа Айлберг, Вільям Грін, Вільям Моргел, Роберт Нікк, Джозеф Вігоріто і Гас Ет-

Валентина Мороз

рон, Лоренс Кофлін з Пенсильванії; Вільям Брумфілд і Джеймс Огера з Мічигену; Дейл Миллфорд і Елен Стілман з Техасу; Майкел Геррінгтон і Джов Мовклі з Массачусетсу; Джон Бюкенан з Алабами; Філіп Буртон з Каліфорнії; Джон Канлен з Арізони; Едвард Мезвінскі з Айови; Карл Сімке з Айдахо; і Клімент Забодці з Вісконсину. Інформація про відгомін цих законодавців одержано з кінця минулого тижня й існує повна правдоподібність, що до них ще в останніх дніх долучилися інші. Рівночасно з багатьох місцевостей інформують, що тисячі інших громадян відгукнулися на цю акцію Комітету Оборони Мороза та вислали Морозові уродинові привітання до Владимирської тюрми.

В УКРАЇНІ ПОЧАЛАСЯ ВЕСНЯНА СІВБА З ПИТОМИМИ ДЛЯ СССР ПРОВАЛАМИ ТЕХНІКИ

Москва. — "Правда" з 8 квітня широко пише про те, що в окремих областях України вже в повному розгарі весняна сівба. Згідно з визначенням Московського п'яном, Україна має зібрати 48-49 мільйонів тонн зерна і "продати державі" не менше одного мільярда пудів хліба. Газета пише, що "натяжени зверненням ЦК КПСС до партії, совєтського народу, десятки тисяч механізаторів України розгортають соціалістичне змагання за переведення сівби шкоро і з високою якістю". За даними на початок квітня, тисяч гектарів, передбачених для весняної сівби.

Ситуація, однак, не надто задовільна і потішаюча. "Не все гладко в роботі "Сільгосптехніки". Цієї весни, — пише "Правда" — на полях республіки повинно діяти 16 тисяч потужних тракторів "Т-150К". Між тим у багатьох районах до них немає ні культураторів, ні сіялок, ні причіпок. З Володимирського, Шагарського, Артемівського районів Донецької області повідомляють, що частини тракторів через неякісний ремонт вибула з

Заливають Україну пропаяндою про "велику вітчизняну війну"

Київ. — "Радянська Україна" з 6 квітня інформувала про "конкурс кіноматорів" та додає, що "понад 1300 фільмів створили кіноматори України на честь 30-річчя перемоги радянського народу у великій вітчизняній війні. Більш як 600 стрічок показано на обласних фес-

ТИСЯЧІ ОСІБ ЕНТУЗІЯСТИЧНО ВИТАЛИ РЕНАТУ БАБАК ПІД ЧАС ПЕРШОГО КОНЦЕРТУ В КАРНЕГІ ГОЛЛІ

Нью-Йорк. — Ентузіастичні оплески майже трьох тисяч осіб, що до останнього місця заповнили Карнегі Голл минулої неділі, 13-го квітня, довго не вмовляли після кожного виступу мейко-сопрано Ренату Бабак, недавньої зірки Львівського й опісля Большого театру, під час її першого концерту в цій репрезентативній залі. Рената Бабак, як відомо, вибрала волю на Заході, щоб — за її словами — могла присвятитися "мистецтву без додатків". Недільним концертом вона започаткувала своє перше концертне турне в Америці, прибутком з якого вона віддає на дальній розвиток Центру Українських Студій в Гарварді. Дальші її концерти в цьому турне відбудуться в Бостоні, Вашингтоні, Чикаго, Детройті, Клівленді, Гартфорді та інших містах. До цього триумфального успіху її концерту в Карнегі Голл причинився її аккомпаньатор Річард Дорен.

У першій частині концерту в Карнегі Голл Рената Бабак проспівала твори Шуберта, Шумана, Сібеліуса, Доницетті, Мейснера і Сен-Санса. Публіка, як згадано, бурхливими оплесками народжувала кожний виступ Ренати Бабак, а після арії із "Ля Фаворита" Доницетті та із "Самсон і Далила" Сен-

Рената Бабак в опері "Аїда"

Українські артисти УССР в поїздах за кордон

Київ. — Згідно з повідомленням РТАУ, до Ляйпцигу у Східній Німеччині відіхала 4 квітня велика група українських майстрів мистецтва, і літератури на "дні дружби трудящих Ляйпцизького округу і Київської області". Виїхали туди співаки Є. Мірошніченко, Д. Петриченко, М. Коярцук, солісти балету А. Лагода і В. Крутлов, Р. Хилько і В. Некрасов, музиканти Б. Которович, С. Турчак, тріо бандуристок у складі Е. Мірошніченко, В. Пархоменко, Ю. Гамова. На запрошення товариства "Італія-СССР" на гастро-

МІКОЛА ХОМАНЧУК ОЧОЛИВ УПРАВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДІЛІВ УНС В НЬО ЙОРКУ, Д-Р ІВАН ФЛІС ПОЧЕСНИЙ ГОЛОВА

Нью-Йорк (в. л.ць). — В п'ятницю, 11-го квітня відбулися тут річні загальні збори Округового Комітету Відділів УНС Нью-Йоркської Округи, в яких взяли участь 46 у м. а. вдатованих представників Відділів, конвенційних делегатів, представників Головного Уряду і окружний організатор.

Збори відкрив голова Округу д-р Іван Фліс, привітав привітних, зокрема членів Екзекутиву, як також нових секретарів Відділів та попросив вшанувати одностайно мовчавкою померлого недавно секретаря 8-го Відділу УНС в Йонкерсі Василя Мандіша. Зборами проводила президія в особах: Роман Крупка — голова, рад. Богдан Ластовецький — заступник голови і Михайло Юзенів — секретар. Для улегшення вибору нової управи, збори виібрали п'ятичлену Номінаційну комісію, до якої увійшли: д-р Василь Верещ, д-р Іван Сераг, ред. Володимир Левенець, Волтер Клавзник і Степан Чуза. Вичерпні відомлення з праці Округової Управи склали її голова д-р Іван

Микола Хоманчук

Фліс, який довше зупинився над найважливішою у праці Відділів УНС організаційною ділянкою: для оцінки праці секретарів і інших активних урядовців Відділів, які здобули для Округу в 1974 р. 338 членів; поінформував, що Округ втратила 95 членів і хоч це число невисоке, все ж таки він уважав, що це кризова ситуація і з неї треба шукати виходу закликав до посиленої активності і залучення, що хоч він не є більше кандидатом на голову Округу з огляду на переважання інших працівників, він тісно співпрацює (Закінчення на стор. 5-ій)

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції

Черговий крок

Згідно з інформаціями „Нью Йорк Таймсу“, голова департаменту журналістики в Нортвестерні університеті, Сиг Мікелсон, був призначений на президента „Радіо Свобода“

Ця вістка становить не тільки нову загрозу для ефективної діяльності цих конечних радіостанцій на найближче майбутнє, а також становить відносно загрозу, що ці радіостанції можуть за кілька років, або навіть скоріше, зовсім перестати існувати

Уряд ЗСА, точніше Рада для Міжнародних Передач і Координат, які наглядають над діяльністю цих двох радіостанцій, не повинні дозволити на те, щоб ефективність „Радіо Свобода“ і „Радіо Вільна Європа“ була послаблена зменшенням персоналу, чи зменшенням фінансової допомоги

Громадяни - виборці повинні знову своєю опією довести до відома своїх законодавців, чому це так важливо

В обороні українських скарбів

Від суботи, 19-го квітня, аж до 29-го червня цього року в славному на весь світ Метрополітальному Музеї Мистецтва в Нью Йорку проходиться виставка під назвою: „Українські скарби: Стародавні скарби із музеїв СРСР — 3.000 100 років перед Христом“

Очевидно, що така виставка дуже корисна і цікава та напевно притягне велику кількість глядачів. Відома мистецькими та історичними пам'ятками духово багаче відвідувачів й інформує їх про культурні здобутки інших народів і країн

Наші мистецькі, наукові й історичні товариства та установи, які також поодинокі особи повинні подати про те, щоб дирекція Метрополітального Музею, як також інших музеїв, в яких проходиться ця виставка, були поінформовані, що ці археологічні дорожничі скарби походять із України

Василь Маркус

СТРАЖДАННЯ ЗА ВІРУ

(У 30-річчя ув'язнення української католицької ієрархії)

... ви стоїте твердо в одній душі, змагаючись однодушно за свабельську віру, ні в чому не боячись аніж протиправниці, це буде для них певним знаком погони, а для вас — спасіння, і то від Бога, бо ж вам дана ласка Христа, не тільки вірувати в нього, але за нього також і страждати

(До Філіппів, 1, 27-28)

(1)

Новітня Голгофа Української Помісної Католицької Церкви триває вже три десятиліття. У квітні 1946 року вона розпочалася бруталним актом ув'язнення всієї української католицької ієрархії, що в той час перебувала під безпосередньою контролею совєтського окупаційного режиму

Вночі з 10 на 11 квітня у Львові та Станиславові арештовано органи НКВД Львівського Митрополіта та Кир Йосифа Сліпого, а разом з ним вікарію списком Никиту Вудку та апостольського візитатора для північної західної землі, Владика Миколая Чернецького. У Станиславові одночасно ув'язнено правлячого списком Кир Григорія Хомішиня, тоді вже 77-літнього сеньйора українського єпископату, та його помічника Кир Івана Латишевського

Недовзі після цього більшовики арештували в Берліні адміністратора для українців католиків у Німеччині, о. прелата Петра Вергуну, а в червні 1948 польські органи безпеки уявили в Перемішлі, що тоді належав до лодової Польщі, Владика Йосифа Копилівського та його помічника Кир Григорія Лакоту. В листопаді 1947 р. там само і підступно вбито українського єпископа Теодора Ромжу, а в жовтні 1950 р. арештовано обидвох Владиків Прішвінців Кир Павла Гойдича та Кир Василя Гопка, списком помічників

Синіми ієрархами Церкви на материнській землі, що пішли від комуністичної революції були львівський єпископ — помічник Кир Іван Уцько, що в час війни перебував на Заході, та адміністратор „Лемківщини“ отець брат Олександр Малиновський, який в час переселення іселення Лемківщини йрвався за допомогою українського підпілля на Захід

Арешти тридцять років тому у Львові і Станиславові розпочали важкий хрестий шлях цілої Церкви, її керівнику м а р іологою, правник і докладні умовини й трагедія якої далеко не розкрито світові. А вилли її ілюструють сухі, але ті болочі цифри: 1 списком амордованих (Теодор Ромжа), 4 згинули в тюрмі Григорій Хомішин, Йосифат Коцильовський, Павло Гойдич і Янко Шпирак, хорат, єпископ для українців (Югославія), 3 померли на засланні (Никита Вудка,

(Продовження буде)

Микола Галін

ДОБРИЙ ПОЧИН

Кожну акцію в обороні незаконно ув'язнених в СРСР, а зокрема таких, як Мороз, Буківський, Плющ, Шухевич і низка інших належить привітати та підтримати. Мало цього, такі акції не тільки варто, але краще потрібно улаштувати серед не-українців і тим допомогати ув'язненим, а рівночасно розширяти всю брехню про „щасливе“ життя в Союзі

Вечір був відмінний від попередніх тим, що тут в обороні Мороза і Буківського виступали не українці, але різні особистості американського світу. В основному це були діячі соціалістичного, марксистського крила. Іншими словами, це були представники ідеологічно повсюджені з комуністичною ідеологією, своєрідні „брати“ московських комуністів

Іхні удари по більшовиках с куди болючіші. Ім не можна закрити симпатій до капіталізму, ні „буржуазного“ націоналізму, бо ж вони переконані інтернаціоналісти. Щоправда, до них не можна зараховувати українських прогресивістів, бо вони, йдучи, все ще думають головною Москвою

Вечором керував Богдан Карачинський. Він коротко представив проблему верора попросив до слова Єрика Бентлі, який в короткому, спеціальному й обдуманому слові підкреслив, що прийшов солідаризуватися з присутніми в обороні Мороза і Буківського, а рівночасно запропонував проти більшовицького терору. Жаль, — сказав промовець, — що тут немає правих, які на словах так гостро засуджують комунізм, але коли треба стати в обороні ув'язнених проти більшовицького терору, то їх немає, але це робить країну радикальній

Літературний критик Альфред Кейзен у своєму виступі, підкреслює, що під сучасну пору немає більш терористичної системи у цілому світі, як у Союзі. В скорому часі появиться її цілаві споглади. „Ми повинні все зробити, щоб довести до відома дисидентів, що вони не самі, що про них пам'ятаємо, а рівночасно діяти проти КГБ, що ми добре поінформовані про їх терор і всі шкідливі, — сказав Новак. — Ми сьогодні повинні говорити про Мороза і Буківського. Про Мороза є важко говорити. Те, що він перейшов, а прямо наймовірніше, Мороз є живим символом у боротьбі з в'язнями у Союзі

Іван Корвачук

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧОРИ В ПАРИЖІ

Наукові доповіді, мистецькі вистави і літературні вечори, це лише окремі вияви різноманітних духових проявів невеликої, але активної паризької громади. Члени цієї громади розкинені по величезному місті та його околицях, проте встигають прибувати точно на свої культурні імпреси, які відбуваються звичайно в робочий день, у п'ятницю, в приватній залі Бібліотеки ім. С. Петлюри

Окрім наукових доповідей, у бжичому сезоні відбулося вже два літературні виступи місцевих і приїжджих письменників

Перший вечір, що його влаштував Союз Українок Франції і що відбувся 14 лютого, був присвячений живописній творчості

Вечір розпочала студентка Вікторія Варварія поезією, яку читала стриманою ліричності. П, без заголовків, мініатюри („Таки бувають часто дивні люди“, „Стрля тебе, гуцулю“ й ін.) несподівано виявили словесно-вальне багатство рідної мови, незатмарене наявним вірностям у новачку світову поезію. Тож Вікторія творить і чужими мовами, за допомогою одностовного образотворчому мистецтвом

Катерина Штуль, відзначена на кількох українських літературних конкурсах, прочитала першу дію з незакінченої драми про місто „Шевченко“

На тлі побуту сучасної інтелігентської совєтської піарської Москви, мешканців Москви, авторка розкриває пропеси, що відбуваються у середовищі професіоналів. Позабавлені у совєтській дійсності не тільки національного ґрунту, але й власної ініціативи, вони намагаються ідеалістичною підму, рійкою пояснити свій незвичайний, невіддільний у цій системі, спільний досвід

На цьому тлі називаються родинні конфлікти, намічаються різні шляхи двох поколінь, підземні течії, що можуть протиставити на поверхню у розгортанні твору. Перша дія заповнює цікавий твір, але його спенієність заликає також від спійності, від незвичності діалогів і в цій площині напевно шідуть зусилля авторки

Письменниця і журналістка, Марта Калитовська, частину призначеного їй часу використала, щоб пригадати випадок про спочиву у Франції кілька років тому письменницю, авторку опісів далеких мандрів („Чар Марокко“, „З країни опію і рижку“ й ін.) Софію Яблонську. Письменницькою спадщиною Яблонської Марта Калитовська опікується, що становить один із виняткових випадків належного збереження приватного архіву на еміграції

З власних творів Калитовської, С. Яблонської був присвячений вірш „Мімова“. Уривки поеми „Розмови“ виявили надійне прмування Калитовської в інтелектуальну поезію, сповнену мовних знахідок і викопату з штампів, що ними рясніють твори багатьох наших саморекламних поетів

Неакустичність залу була переможена виразною дикцією активної журналістки Любові Вітошинської, що подала висновок своєї докторської, — у Сорбонському університеті, — праці про, в'язня світової теми Дон Жуана з українською літературою

Хоч ствердження рівності жності між популярним твором Мольєра і „Камініним Господарем“ Леся Українки може викликати заперечення, то все ж не може бути сумніву в користності такої дискусії, — не тільки про що схожість, але і про поєсно-визначення ідеї „Камініного Господаря“ викриттям тогочасного політичного становища та духовності тогочасного українського громадянства

Вечором досвідчено провадила його організаторка, голова місцевого Союзу Українок Франції, Марія Митрович

Черговий літературний вечір відбувся у цій самій залі, заходами Академічного Товариства. Вечір був присвячений творчості Густава Мюлене, поета й письменника, Гіорія Качуровського. Поета представив голова вечора, івн. Микола Маслов, розповівши про життєвий і творчий шлях Густава

Родом з Чернігівщини, поет пройшов селективний шлях емігранта; опинившись в Аргентині, почав працювати чорнобром і добився становища видавця, а потім, у Європі, редактора радіостанції

Вислід його працьовитості позначилися — крім співпраці у пресі, — кількома окремими публікаціями між ними: збірки поезій „Над світлим джерелом“, „В далекій гавані“, комедія („Емігрантська лічкотинка“) повісті „Лим над кручею“ й ін., студії з теорії літератури тощо

У коментарі до своєї поетичної творчості, Качуровський підкреслює два „дзеркала“, що різняться тематично і часом їхнього композивання. Це ствердження він ілюстрував своїми поезіями, — від найдавнішої збірки 1948 року до сучасних. У яких — від перебування на дні життя, у причалі Аргентини, де на хідних крок і припадкові туди, до розкривання у сонетах найтонших порухів мистецької творчості

Далі поет прочитав коротку доповідь про Петrarку і його місце в українській літературі. Століттями залишався великий поет чужим, аж його відкрили по — справжньому неокласици, відважніші відтворити шпигуність петраркового сонету; Качуровський також перекладає твори Петrarки (16 й ін. сонети)

(Закінчення на стор. 5-й)

СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

(До 50-ліття заснування СВУ-СУМ та 45-ліття процесу над ними)

(6)

На лаві підсудних сиділи не лише 45 підсудних, про яких ми будемо згадувати далі. Ні, на лаві підсудних сидів увесь український народ усі борси за його волю й долю в минулому — оті запорожські козаки, що боролися з окупантами України з Півночі, Півдня, Заходу й Сходу, оті германці, як Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, які впродовж століть боролися з Москвою. Безпосередньо до судової відповідальності були притягнені дітячі визвольних змагань українського народу 1917-1921 років на чолі з Симоном Петлюрою, воляк українських армій, повстанці років 1920-1924, на лаві підсудних сиділи не лише Сергій Єфремов, Микола Павлишук, Людмила Старицька-Черняхівська і їх друзі, а тисячі й десятки тисяч діячів української науки, культури, вчителів, кооператорів і насправді мільйони українських селян, які вневдохи заплатили за свої „провини“ голодовою смертю

На лаві підсудних сиділи не лише тогочасні „націоналісти“, „націоналісти“ митнух століть, на лаві підсудних сиділи всі, хто мав ще лише у майбутньому боротися за волю й долю свого народу, за його культуру, вірний соціальний та економічний розвиток

Вже тоді судили майбутній Сергій Єфремов, 53 роки, визначний український вчений, історик літератури, брав участь в українському громадському житті від кінця 19 століття, бувши редактором українського щоденника „Рада“, ідеолог і теоретик Української Парті Радикальних Демократів, ідеолог та голова ЦК Української Парті Соціалістично-Федералістів (УПСФ), один з організаторів ВУАН, віцепрезидент П, голова ВУД і СВУ, заступник голови Української Центральної Ради

2. Володимир Чехівський, 54 роки, член ЦК Української Парті Соціал-Демократів (УПСД), колишній премоур уряду УНР, відомий церковний діяч

3. Володимир Дурдківський, 55 років, відомий український педагог, директор Першої Української Гімназії ім. Т. Шевченка, колишній член УПСФ, керівник науково-педагогічної комісії ВУАН

4. Носиф Гермайзе, 37 років, професор Київського інституту народної освіти, колишній видатний діяч УПСД, завідувач кабінету марксизму при ВУАН

5. Андрій Ніковський, 44 роки, науковий співробітник ВУАН, видатний український журналіст і письменник, колишній член ЦК УПСФ, колишній міністер закордонних справ у уряді УНР

6. Людмила Старицька-Черняхівська, 60 років, відомий письменниця і перекладачка, активна українська громадська діячка ще за до революційного часу, колишній член УПСФ

7. Олександр Черняхівський, 60 років, професор гістології Київського медичного інституту, визначний український науковий і громадський діяч, один із засновників „Братства Тарашівців“, член УПСФ

8. Микола Павлишук, 26 років, студент Київського ІНО, один з організаторів ТЕЗ-у та СУМ-у, голова СУМ-у

9. Борис Матушевський, 22 роки, студент Київського ІНО, один з організаторів та провідників СУМ-у

10. Володимир Удовенко, 49 років, професор загальної гігієни Київського медичного інституту, видатний вчений та громадський діяч, науковий співробітник ВУАН, колишній член УПСД

11. Михайло Славчанко, 47 років, академік, професор Одеського ІНО, видатний український вчений, колишній член УПСД

12. Олександр Гребенцький, 55 років, відомий педагог, співробітник ВУАН, колишній член УПСФ

13. Всеволод Гацков, 37 років, відомий український філолог, професор, співробітник ВУАН, колишній член УПСФ

14. Василь Дога, 44 роки, професор Київського ІНО, науковий співробітник ВУАН, колишній член УПСД

15. Григорій Іванчик, 35 років, відомий український філолог, професор Київського ІНО, науковий співробітник ВУАН, автор багатьох

підручників, колишній член УПСД

16. Григорій Голоскевич, 45 років, відомий український мовознавець, редактор словника української живої мови, науковий співробітник ВУАН, колишній член УПСФ

17. Константин Шельо, 32 роки, завідувач редакторського відділу Держвидаву, науковий співробітник ВУАН, колишній член УПСД

18. Григорій Холодний, 44 роки, керівник Інституту української наукової мови (УІНМ) ВУАН, професор Київського ІНО, колишній член УПСФ

19. Михайло Івченко, 47 років, видатний письменник, керівник письменницької групи СВУ, колишній член УПСФ

20. Володимир Підгачинський, 41 рік, професор професійної гігієни Київського медичного інституту, науковий співробітник ВУАН, колишній член Української Центральної Ради, колишній член УПСД

21. Володимир Шенотас, 50 років, професор Полтавського ІНО, колишній член УПСФ

(Продовження буде)

ІНТЕРВ'Ю ПОЛІТВ'ЯЗНІВ ПЕРМСЬКОГО ТАБОРУ ВС 389/35

ВІД РЕДАКЦІЇ: Не зважаючи на повну ізоляцію в'язнів совєтських концтаборів та суворі пресії за будь-які виступи, до Пермського табору пощастило передати ряд запитів і опісля одержано на них відповіді. "Свобода" одержала текст цього дуже багатого інтерв'ю в російській мові з двох достовірних джерел і ніжче друкуємо повний його текст в українському перекладі. В-во "Сучасність" заповіло, що опублікує це інтерв'ю окремою брошурою.

ІВАН СВІТЛИЧНИЙ: Адміністрація табору дійсно прагне до максимальної ізоляції. Всі безпосередні контакти з зовнішнім світом зведені до двох загальних і одного особистого побачення на рік, при чому побачення даються тільки з найбільш рідними. Всі ці побачення ув'язнених може бути позбавлений за розсудом адміністрації, а приводом для цього може послужити все, що загодно. Мене, наприклад, в 1974 р. вже позбавили двох аварійних побачень — один раз за те, що сидів на ліжку (правилами це не передбачається), другий раз за вилучення у мене вірші, зміст яких комує не сподобався. Загальне побачення, якщо таке дається, належить від 1-ї до 4-ох годин, на йому обов'язково присутній наглядач, який слідкує, щоб розмови не виходили за рамки побутових тем, не формальні політики, умов табору життя тощо. Особисті побачення відбуваються в спеціально обладнаному приміщенні, яке устатковане підсудуванням приміщення. Ні про які, природно, усний обмін інформацією не може бути і мови, а користуватися на побаченні папером, олівцем і т.д. не дозволяється. Наскільки тотальною є ізоляція політв'язнів, можна судити уже по тому, що навіть наглядачам, людям спеціально підібраним і вишколеним, вступаючи в розмову з політв'язнями не дозволяється, а керівні представники адміністрації обговорюють строго визначені теми.

Другий вид зв'язу з зовнішнім світом — листування — підлягає найсуворішій цензурі. Забороняється писати про умови табору життя, називати імена своїх товаришів — політв'язнів, згадувати про погані стан здоров'я, везеволюку умовленість вбачають навіть в простому описі природи і погоди.

Такий же суворій цензурі підлягають і листи до ув'язнених. При цьому, цензура, як правило, не утруднює себе необхідністю серйозно аргументувати конфіскацію листів... Для цього досить заявити, що в листі є якісь умовності або повідомлення, що не підлягають оголошенню, або що лист підірваний за змістом, або містить в собі "перекручення міжнародної дійсності". Наскільки це робиться самовільно, можна посуджувати з того, що мені й Каленцеві конфіскували листи від рідних із Мордовського політтабору; те, що пропускала Мордовська цензура, уважала крамольніж Уральська цензура і навапала. Більш того — цензура однієї і того ж табору в різний час може поводитися зовсім по-різному. В кінці 1973 р. був конфіскований мій лист до дружини. Тоді я проробив нескладний експеримент: написав такий же лист вдруге, додавши в ньому тільки повідомлення про конфіскацію попереднього листа, і цей, другий лист, цензура перепустила. Я і зараз не знаю, про що це свідчить: чи ці листи цензурували різні люди, чи це залежало від настрою однієї і тієї самої людини. Швидше всього, це останнє. Але гірш усього те, що листування віддане на волю адміністрації табору і скарижється у випадку конфіскації — нікому: конфісковані листи знищуються і перевиртти умотивованість конфіскації неможливо.

ПІТАННЯ: Чим викликана така суворість ізоляції?

І. КАЛЕНЦЕВ: Для мене очевидно, що це робиться однією для того, щоб утаїти факти і дії, які суперечать міжнародним правовим і моральним нормам і положенням совєтської Конституції. Мене, наприклад, судили тільки за літературна творчість, яка не мала ні антисовєтського напрямку, ні навіть більш чи менш відчутного громадсько-політичного характеру взагалі. Смішно й говорити, щоб в моїх "справах" були будь-які державні чи військові таємниці. Проте судовий процес у моїх справах був закритий, на йому не могли бути присутніми навіть мої найбільш рідні, і це зрозуміло: справи ж то, власне, нема, "особливо небезпечний державний злочин" вичерпувався кількома зовсім не політичними віршами, і це могло здивувати навіть звичку до всього совєтську громадськість.

Матеріали всіх подібних справ, природно, намагаються тримати в найсуворішій таємниці, і багатом — в суверенітетним правовим положенням — не видають на руки навіть копії вироку. Природно, що це можливе тільки при умові максимальної ізоляції в'язнів.

Крім того, табору адміністрація утримує також всіх відбиті "злочинці" в в'язничних умовах: їх держать в підлодному лайку, випробовують холодом, виснажують тяжкою працею, постійно принижують їх людську гідність. Якщо б все це стало розголосом, такі дії не могли б діятися безкарно.

Власті зацікавлені в скриванні правди, а це можливе тільки при найсуворішій ізоляції підслідних цього варварського експерименту.

Тоді ж "справах" у В. Стуса, С. Сверстюка, М. Осадчого і багатьох інших.

А. М. (?) Горбала засудили на 5 років табору і 2 роки заслання за один-одніє вірш "Дума".

ПІТАННЯ: Що Ви можете сказати про правовий стан політв'язнів у ССР?

ІВАН КАНДИБА: Відомо, що в ССРР влада взагалі заперечує наявність політв'язнів, і нам забороняють називати себе політичними. Ця традиція іде ще від царської Росії, тільки тоді політичних в'язнів називали "державними злочинцями", а тепер вони стали ще й "особливо небезпечними".

Різниця тут ще і та, що в ССРР "особливо небезпечних державних злочинців" стало набагато більше, ніж їх було в царській Росії, і влада ставиться до нас набагато більш жорстоко.

Становище політичних в'язнів у ССРР має ще одну важливу особливість.

Якщо рахувати, що в ССРР дійсно існує конституція, та ще до того є вона основним законом, тоді більшість так званих політв'язнів осуджені за порушення конституції незаконно, за одну спробу лише скористуватися правами, які проголошує конституція. В стилістично значенні слова, таких людей називати політичними діями дійсно тяжко. Однак, реально існує також кримінальний кодекс, який користування основними демократичними правами, що проголошені конституцією, кваліфікує як злочини, а людей, які наслідують це робити, — "особливо небезпечними державними злочинцями".

Тому і політв'язні оцінюють себе і свої дії по-різному: хто має на думці конституцію, як правило, уважає себе невинним, хто ж покликається на кодекс, визнає свою провину.

Становище політичних в'язнів в ССРР, таким чином, двоєке з самого початку.

ЛЕВ ЯГМАН: А крім цього, такий же розрив, який ми спостерігаємо між паперовою конституцією і реальним кодексом, існує і поміж тезами ВТ Кодексу (Виправно-

Трудового Кодексу — прим. ред.) і реальними правами політв'язнів.

Спробую навести кілька прикладів. У преамбулі основ ВТ Кодексу йде мова про те, що виконання кари не повинно спричинювати фізичних і моральних страждань.

Але як тоді розуміти широко стосований переклад з/к (ув'язнених) в ПКТ (приміщення камерного типу, ізолятор — прим. ред.) на строк до 6-ти місяців, де годують за горезвісною нормою 9. Аліже це добре продувана форма підтримання здоров'я людини. Чи можете собі уявити, що означає широкі харчування через день за зниженою нормою відживлення для з/к, коли за твердженням таборових лікарів (робітників МВД), звичайне таборове харчування на протязі кількох років, як правило, спричиняє шлункові хвороби.

Про яке незадоволення моральних страждань може бути мова, коли віруючих примушують голити бороди, а тих, які відмовляються, голять в ручних кайданах; коли в таборі не можна дістати релігійну літературу, а ту, що має в рукописах, відбирають при обшуках; коли віруючих іудеїв і мусулман на носіння накривати голови в приміщенні карат; коли всіляко перешкоджають відправленню релігійних обрядів і свят, примушують працювати в неділю, а за відмову карують.

Питання про листування давно вже стало притчею во язицях: У ст. 30 ВТК (Виправно-Трудового Кодексу — прим. ред.), говориться, що листи мусять бути доручені і відіслані в триденний строк, але адміністрація і представники КТБ уважають, що ми повинні бути задоволені, якщо листи взагалі відсилають і доручують, про строки шкода говорити. По декілька місяців ідуть листи на литовській, латиській, естонській, вірменській і інших мовах. В середині країни кілька місяців мандрують листи на івриті, на англійській і інших мовах з-за кордону, при чому до Москви 10 - 15 днів, за 1,5 - 2 місяці із Москви до табору. "В нас нема перекладачів" — відповідають на всі наші претенсії. А ось чому листи по-російськи з-за кордону ідуть місяця півтора, куди діваються десятки листів — на ці питання ми не можемо дістати відповіді вже декілька років. Очевидно, мітична установка 5110 в Москві, через яку ідуть листи з-за кордону, — організація, яка не контролюється навіть відділом адміністративних органів ЦК КПСС.

У ВТК записано, що з/к притягаються до праці, беручи в рахунок працездатність і, по можливості, за фактом. Однак, практика, що існує в таборі, виявляє, що робиться все можливе, щоб з/к не працювали за фактом, і це в той час, коли спеціалісти, як правило, не вистає: інженери працюють різноманітними, а лікарі — кочегарами, філологи — токарями і т.п.

ІВАН КАНДИБА: Політв'язні неросійської нації - національності обмежуються в правах додатково. Їх вивозять за межі їхньої республіки, в чужі краі, утримують в умовах незвичайно далекого, суворого клімату.

Навіть на ті побачення, які даються за правом, їх рідні часто-густо їдуть не можуть.

Від цього страждають вже не тільки політичні в'язні, але і їх рідні, і родини в таких випадках розпадаються. Влада в цьому зацікавлена і свідомо сприяє цьому, а потім подають це в такий спосіб, що це відбувається з політичних міркувань. Політичних в'язнів неросійської національності примушують контактуватися з адміністрацією тільки російською мовою, а відсилення і видачу листів задержують також під тим предтекстом, що вони написані не по-російськи. Забороняють розмовляти рідною мовою навіть з рідними під час спільних побачень. На багаторазові пресії і вимоги політв'язнів тримати їх в своїх республіках відповідають відмовою.

ЛЕВ ЯГМАН: Цікаво, що в усіх випадках, коли закон дає адміністрації право інтерпретації, вона вирішує завжди проти інтересів з/к. Якщо час довгих побачень визнається законом від однієї до трьох діб, а короткотривалі від однієї до чотирьох годин, то практично нема шансів дістати максимум. Якщо в законі не застережене право відпочивати в денний час або грітися на сонці в спеціально визначених місцях — адміністрація забороняє це. Дивно, що до цього часу не забороняється дихати, — в законі це також не застережене.

ІВАН КАНДИБА: Таким чином, слова про незадоволення фізичних і моральних страждань лішаються порожнім звуком, а вся система утримання (в'язнів) на тому і ґрунтується, що політв'язням всіма засобами і методами заважають фізичних і моральних страждань і тільки цим і прагнуть досягти своєї мети.

ПІТАННЯ: Будь-яка карна система має на меті перевиховання. Якими шляхами намагаються здійснити це завдання у ваших умовах?

СЛАВА ГЛУЗМАН: Виправлення політв'язнів в умовах табору означає тільки одне: приведення їх морально-естетичного обличчя до стану, коли стають байдужими будь-які проблеми, крім єдиної — проблеми особистого добробуту. Про щирість переконань, які змінилися, і вчинків, що з них випливають, не приходиться говорити, так як практика здійснення законності, "гуманістичний" метод позбавляють людину і не (?) багатьох ідеалів. Методами виконання, які визначає закон для системи МВД, досягнути "виправлення" політв'язнів неможливо... Щобільше, частіше всього політв'язнів, розчарувавшись у попередніх своїх соціальних симпатіях, настановлях, звертається до пошуків у ідеальній сфері, релігії і т.п., але не до офіційної догми.

Політично - виховна робота в системі МВД вклучає переведення лекцій, політзаймів, індивідуальних гутірок і, звичайно ж, особистий приклад. Безпосередні керівництво нею здійснюється заступником начальника табору з політично-виховної роботи. Конкретні міроприємства частіше всього переводяться начальниками груп. Рівень цих лекцій, гутірок, зайнятих надзвичайно низький, що відповідало освіті і розвитку офіцерів МВД. Власне тому наші виховники часто-густо дозволяють собі висловлювання явно абсурдні і "шкідливі ідеологічно" з погляду поточного моменту і партійної догми, а іноді просто такі, що підпадають під дію ст. 190 КК РСФСР. Так один із офіцерів у першій своїй гутірці заявив мені, що "поволяє і циніть Сталіна".

Закон не визначає обов'язковості для з/к відвідувати лекції і зайняти. Проте на практиці використовується, м'яко висловлюючись, "стимулювання" цих відвідувань. І навапкі, однією з причин заперотворення в ПКТ Мешенера була його неучасть в громадському житті і відмова від відвідувань політзаймів, відмова від участі в неділях.

Все безглузда подібних метод "виховання" став очевидним, якщо врахувати, що велика кількість політв'язнів мають вищу освіту і добре знають з суспільно - політичною літературою. А "вихователі" далеко не всі читають газети.

Імовірно, з тією ж метою "виховання" закон забороняє нам передплатити через союзників будь-яких чужоземних видань, в тім числі і комуністичних, і суто спеціальних.

Постійні обшуки, перевірки, вилучення рукописів і інше заважають систематичній праці над книжками, творчій праці — в політаборі друковане слово поготів не сприяє "виправленню".

Однак прецеденти "виправлення" політв'язнів бувають. Звичайно "перевиховуються" люди, які потрапили в

табір зовсім випадково, які рахили не мали ні твердих моральних засад, ні окреслених переконань, люди, які обиваються за провинку не "справу", а "слово". Але і вони не криють від товаришів, що побуджують причита їм "направлення" в не свідомості "злочинного минулого", завжди передані з ними виховній праці, вона — в тілі же проблемі особистого добробуту.

Іноді (дуже рідко) на формальне "виправлення" свого себе здобувають політв'язнів, втомлений численнями таборними методами, тяжкими виснажливими хворобами. Варто зауважити, що і адміністрація розуміє всю формальність "перевиховання" політв'язнів. Вийшовши на волю, такі "виправлені" ніколи не дістають того, що їм обіцялося раніше: ні можливості здобути вищу освіту, ні прописки в тому чи іншому місті і т.д. і т.п.

ЗІНОВІЙ АНТОНЮК: Важливе місце в системі перевиховання з/к у ВТК уділяється праці, посидівши в праці формуються всі основні моральні якості людей, такі як колективізм, трудолюбство, пошана до праці інших і т.д. Але дозволяє залитати, хто з моїх товаришів не зборював цих моральних якостей без втручання таборової адміністрації 10 - 20 і більше років тому?

ЛЕВ ЯГМАН: Я думаю, вся справа в тім, що закон не проводить диференціації поміж людьми, які засуджені за побутові переступи, і контингентом, що перебуває в політичних таборах, тому праця перетворилася у нас із засобу, що сприяє перевихованню, в ще одну кару. За ставленням до праці в таборі можна розрізнити декілька категорій з/к. Перша — це ті, які з тих або інших причин шукають у праці можливості забути, убавити час, не умиючи або не бажаючи використати його в інший спосіб. Вони працюють раді праці.

Другі — ті, для яких праця ще один засіб втектися перед адміністрацією, і, нарешті, треті, для яких робота в колонії це справжнє прокляття, тому, що вона відраває їх від зайняти, що їх цікавить, вона фізично тяжка і не-кваліфікована, зчиста безглузда. Ув'язнених часто використовують на шкідливих підприємствах, як, наприклад, праця з поліетерними лаяками і на вачинанні футболарів в установі ЖХ 385/19 в Мордовії, на ремонті відпрацюваннях фільтрів з хемкомбінату в установі ВС 389/35 або на виробничаних електронатрацівах перикласом в установі ВС 389/36 Пермської області. Природно, про охорону праці в умовах табору нема що й говорити.

ЗІНОВІЙ АНТОНЮК: Та й взагалі праця, елементарно - технічне формування і матеріальна стимулювання існує з єдиною метою — витиснути з кожного максимум і платити йому мінімум. Широко застосовується примушове подовження робіт (без оплачування, звичайно!): Тривання праці в нічний час нічим не регламентується. Постійний примус працювати підірвав дві зміни (без будь-якої оплати праці понад норму), нема скороченого дня праці на шкідливому виробництві (або будь-якої компенсації за пере-працювання), спеціальне харчування (заврали, суже молоко) видається з великими перервами в часі і далеко не всім, кому воно призначене (перетворене в певний вид заохоти). Графіки суміжності — чиста фікція: нема ужо для відпочинку 2-ї зміни (мешканці екіпі везеволютських розмірів, в них перебувають всі зміни)... Теоретично виробничі праці на дві зміни, а на практиці — три (друга зміна працює дві зміни поспіль). Встановлений законом мінімум зарплати відсутній, панує форма оплати від виробітку, але наряди на праці перетворені у фікцію: вони висипуються в кінці місяця за роботу, які адміністрація вирішить відзначити за місяць тому чи іншому в'язні і оплатити згідно з невідомими розцінками, що досить суб'єктивного характеру (одна й та сама робота на протязі місяця може відраховуватися в оплаті навіть в два рази і обов'язково вбик зменшення). Тарифікація робіт за розрядом має ту ж тенденцію: вчора робота тарифікувалася за четвертим розрядом, сьогодні — за третім, а завтра — уже за другим розрядом. Це один із законних шляхів поліпшення економічних показників праці виробництва за рахунок заслуженого. Спецодж і спецвруття в руках адміністрації перетворилися також в важкі поліпшувачі економічного стану (очевидно, підприємства — прим. ред.).

ЛЕВ ЯГМАН: Таборова адміністрація дуже не любить, коли ми проводимо паралелі поміж їх методами праці і методами, якими користувалися нацисти. Але як не згадати праця для в'язнів, яку практикували нацисти, перетягання каміння з місця на місце, коли в карному ізоляторі ВС 389/35 політв'язнів примушують ручно нарізати різьбу на болтах, спеціально для цього привезених із єврейського табору, де приміщені побутові аличинці і де праця виконують півавтоматом. Порівняйте норми: ручно 70 болтів, а півавтоматом — 700. Для людей, яких на протязі кількох місяців годують через день, — праця це з легких. Я припускаю, що все, про що ми говоримо, досить ясно виявляє, що праця в політичних таборах абсолютно не відіграє жадної виховної ролі, а служить тільки додатковим засобом тиску, обтяжуючи життя ув'язненого і підірваючи його здоров'я.

АР'Є ХНОХ: Так, власне цьому головному завданню служить весь комплекс міроприємств, що складаються на умови утримання з/к. Навіть в'язничний режим з незвичайними перервами в денний і нічний час, ставання і хождение в строю, проживання в казарняних приміщеннях по 40 і більше людей в секції, казенна уніформа одж і вузтя, принизливі латки з призначенням, які повинні нашивати на зверхню одж кожний з/к, малокалорійне, однамаїтне харчування на 43 копійки в день тощо. А крім цього, незвичайні обмеження: можна писати лише два листи на місяць і діставати необмежену кількість від будь-яких кореспондентів, але цензура має право конфіскації і дуже широко користується ним. Можна отримувати одну п'ятикілограмову посылку на рік, закуповувати в таборовому магазині продукти на 5 руб. на місяць суворо обмеженого асортименту, але і цієї можливості позбавляють з/к дуже часто. Можна діставати одне довге (від однієї до 3-ох діб) і два короткотривалих (від 1 до 4 годин) побачень на рік з близькими рідними, але часто рідні, пробавши одну, дві, три тисячі кілометрів, біля брами табору довідуються, що таборова адміністрація на день раніше позбавила з/к цього права. Я думаю, що нема необхідності продовжувати перераховування. Цільовито ясно, що на практиці система політаборів у Совєтському Союзі не ставить за своє завдання перевихову з/к, воно їй просто не під силу. Всі свої зусилля вона скеровує на досягнення однієї мети — примушувати хоча б назовні політв'язнів відмовитися від своїх переконань. Якщо це їй не вдасться — робиться все, щоб зламати людину фізично. Для цього в адміністрації цілий ряд як "законних" (як погане харчування, відсутність нормальної медичної допомоги, ППЗО (карний ізолятор — прим. ред.), ПКТ, тюрма) так і незаконних (тяжка шкідлива праця, виснаження фізичне і моральне з допомогою постійних дрібних причінок) засобів.

ПІТАННЯ: Що Ви можете сказати про представників адміністрації табору?

ЛЕВ ЯГМАН: На мій погляд, відповідаючи на це питання, завжди необхідно пам'ятати, що, уділяючи особливу увагу політаборам, держава скеровує сюди свої найкращі кадри. Тому можна уявити собі, хто "виховує", "б'ютьників".

Маючи на меті, безсумнівно, підняття освітній рівень таборової адміністрації, останніми роками було переведено значне відмодолження кадрів адміністрації політаборів, і тепер уже можна зробити висновки (деякі) щодо цього. Мені видіється, що спроба з допомогою молодих кадрів принципово змінити обставини в політаборах закінчила-

ся повним провалом через дві причини: перша пов'язана з "орієнтованою відмовою контингенту політв'язнів; друга — з тим, що, не зважаючи на те, що освітній рівень мови наглядний і офіційно вказаний, ніж попередній, поміж ними нема принципової різниці. Якщо старі, переважно, були люди без факту, які знайшли місце, де можна було без особливих клопотів дожити до пенсії, то нові — це люди, які через вікові або і-за відсутності будь-яких здібностей шукають "легкий хліб", але і тих і цих обидвоє відсутність ідеалів, віри в те, що вони роблять правдиву і потрібну справу. Це однієї їх моральне обличчя і потягав за собою п'яство і розпусту, цинізм і повну безпринциповість.

ІОСИФ МЕНШЕНЕР: Мені здається, що більш яскраву картину складу адміністрації можна одержати, якщо спробувати згрупувати їх за найбільш характерними ознаками.

1) Садисти. Сюди відносимо тих, хто дістає задоволення, переідежуючи політв'язнів, агуаючи над ними, використовуючи найбільш рафіновані способи. Якщо позбавляють побачень, то після того, як рідні вже вибраліся в дорогу, посилля — після того, як вона уже прийшла; відіаку не дозволяють опалюватися на сонці, а зимою відбирають теплі речі.

Найбільш типові представники цієї групи — капітан Бабаєв із ЖХ 385/17, Мордовія; майор Фьодоров із ВС 389/36; капітан Хромушкін і лейтенант Чайка із ВС 389/36, Пермська область.

2) Циніки — все розуміють, але тим не менше вони відіають роботу будь-як підло. Ці звичайно досягають великих успіхів. Прикладами можуть бути заступник міністра внутрішніх справ Мордовії — полковник Ніколаєв, який сказав "демок": "Якщо вас добре годувати, то вас і табору не важко жити"; підполковник Усов (начальник ЖХ 385/19), майор Пшенинов (начальник ВС 389/35) — який під час місячної голодування казав голодуючим: "Я жому достатити вас на голову, у мене за зоною 200 солдатів".

3) Ті, що торляють на комплекс власної меншевартості і намагаються компенсувати її за рахунок з/к. Ці особливо округуловані в питаннях, що стосуються відношення до їх власної особи. Звичайно це офіцери, що погано просувалися по службі, як лейтенант Булочников*) і лейтенант Кузнецов із ЖХ 389/35, капітан Тшмід із ЖХ 385/19.

4) Досить чимала група дурнів і ініціативію. Прекрасні екземпляри — підполковник Бельманін (ЖХ 385/19), в якого був єдиний аргумент — карати; Китмаков (замполіт ВС 389/35), який десять хвилин шукав на карті жидівську автономну область, але так її не найшов; лейтенант Ніколаєв із цього ж табору, який заявив: "Я багато чого добирав в житті, мені всього 26 років, а я вже лейтенант"; капітан Журавков (начальник ВС 389/36), який уважав слово "німець" лайкою. А чого вартий лейтенант Байбушев із ЖХ 385/17, що заявив: "Я напишу вам характеристику; так мені і в Ізраїлі повірять".

5) Остання група — це до всього байдужі, безініціативні, нічого не зробив самі зробиати ні доброго, ні злого, типові совєтські бюрократи. Вони задовольняють нас найбільше, хоча вони, природно, виконують все, що їх призначають.

Звичайно, весь цей поділ дуже умовний, і в дійстві жодні один тип не зустрічається, але все таки якийсь ознака зустріпає переважно.

ЛЕВ ЯГМАН: Цікаво, що представники КТБ, які вважають себе єдиною, часто ведуть розмову з політв'язнями, признають визначний рівень працівників МВД і прогнозомують, що, на жаль, кандидати педагогічних наук не зможуть працювати на працю в МВД. Проте, їх власний рівень теж недалеко відт, і я думаю, що сексуально - неподержаний капітан Крапавичус, прекрасно вписується в групу "дурнів з ініціативою", а майор Афанасов типовий садист. І, очевидно, не випадково в місцевих газетах Пермської області постійно друкуються оголошення про набір кадрів у систему ПТУ МВД. Ніколи професія наглядача не втратила популярності, і це факти, які не можна прикривати жидкими гарними словами.

ПІТАННЯ: Як відношення існують поміж ув'язненими і адміністрацією?

СЛАВА ГЛУЗМАН: В політаборах тримають людей різних національностей, віровизнань, освіти і віку (від 18 до 70 і більше). Відмінні умови попереднього життя на волі, відмінна тривалість таборового стажу, відношення до свого сьогоднішнього стану — все це впливає на міжособисті зв'язки в таборі. Всіх в'язнів можна поділити в основному на три категорії: карателі, "б'ютьники" і політв'язні.

1) Карателі — це учасники акцій проти партізації, жидів, комуністів під час Другої світової війни. Як правило, малосвідомі, соціально - інертні люди, агресивно-аморальні, які бажать за будь-яку ціну здобути прихильність адміністрації. В більшості своїй вони є інформаторами адміністрації, втілюються певними полегшеннями, намагаються активно опиратися боротьбі в'язнів за свої права. Нас свідомо тримають разом з карателями — це важлива метода психологічного впливу. Ось приклад: Мій дід убитий в Вайбомно Юру, а тут, в таборі, поруч зі мною сидів людина, яка брала участь в цій акції, а трохи поодаль — душевель повстання Варшавського гетто. Один із таких же — з Вилчурів — особа, наближена до адміністрації, відверто говорить про свою невинність до жидів, заявляє, що "не бачить ніякої різниці в тім, кому служивши — хімікам чи солдатам".

2) Б'ютьники — люди, які раніше відбули покарання у побутових злочинах і там засуджені за однією з "політичних" статей до нового строку (звичайно за виготовлення рукописних листів, за татування "антисовєтського змісту"). Прибуття до політичного табору впливає на деяких благодушно, побуджує інтерес до книжки, до духовного життя, навіть до політики. Деякі регулярно займаються самосвітою; але частина лишається за своєю психологією — "б'ютьниками". Ці люди, як правило, дуже добрі для взаємодіювання. Адміністрація намагається формувати з них освідомовачів.

3) Склад власнявих політичних в'язнів дуже різноманітний. Існує приблизно три категорії властвивих політв'язнів: учасники національно - визвольних рухів (українці, естонці, литовці, латинці); люди, які потрапили в табір за "справу"; і люди, які потрапили в табір за "слово". Перші — всі люди вже немолді, в переважній більшості не мають самостатичної освіти, які пройшли блискучий "таборовий університет". Вони свідки сталінського беззаконня, хрупосвідомі "половинчати". Вік, хвороби і просто втома примусила деяких із них усунути від активного життя в таборі. Проте (вони) не позбавлені людської гідності. Психіка деяких безповоротно зруйнована десятками років концтаборового життя, і все ж їх не відпускають на волю, не "пропускають". Вони, так звані "старіки", — зберігачі таборової традиції, таборової моралі, (б і така). Не зважаючи на хвороби і вік, підтримують молодих в'язнів у боротьбі за свої права. Звичайно тримаються групами за національними ознаками, але спілкуються і з рештою політв'язнів. Ті, що потрапили до табору за "справу", частіше молоді, мають середню спеціальну або вищу освіту і в таборі продовжують освіту, активно виступають проти практики беззаконної адміністрації, звичайно не піддаються перевихованню, ні залучуванню.

*) Булочников сам так формулює свою ціль

ІНТЕРВ'Ю ПОЛІТВ'ЯЗНІВ ПЕРМСЬКОГО ТАБОРУ ВС 389/35

(Продовження з ст. 3-06)

Деякі потрапляють в табір за „слово“. Власне в них, людей тут випадкових, і відбувають найбільша психологічна ломка в будь-яку сторону (будні табори примушують їх чітко визначити себе. Так із двох 3/4, засуджених з подібних мотивів, один Ч. знайшов собі місце серед свідомих і соціально-активних 3/4; другий, Ж., вислугочується адміністрації.

Не є так самою і абсолютний успіх прямих, визначених законом способів „виховання“. Значно більше успішним виявляються методи, які стоять поза законом, такі як шантаж і залучення 3/4 і їх рідних, дрібні подачки у вигляді посилок, легша праця і т. п. Адміністрація чітко розмежує своє ставлення до різних категорій 3/4.

На політ'язнів особливих активних складають рапорти про неможливість допущення ними порушення дисципліни. Їх часто карають, не допускають до легкої праці, позбавляють побачень і т. п. „Карателі“ ж не тільки користуються всіма доступними для 3/4 перевагами, але і мають більшу кількість побачень, посилок, при найменших захворуваннях (лікуються) відсилаються в табори лікарняні, в більшість доставляють лікарняний харч. Те саме стосується „освідомлених“, членів „самодійальних“ організацій (СКК і СВВ).

В замкнутій маленькій світ табору періодично потрапляє брехлива інформація. Це здійснюється через освідомлених і з тією або іншою оперативною метою. Іноді ця вістка носить шовіністичний характер з розрачунок політ'язнів групи, особливо молоді (принцип: „діля і володі“).

В загальному ж можна відзначити, що тут я побачив вперше інтернаціоналізм не на словах, а на ділі, перш усього серед тих, кого називають „буржуазними націоналістами“, і це не дивлячись на всі догори і вже традиційні намагання КГБ і МВД пересварити політ'язнів різних національностей.

Питання: Які зміни в контингенті політ'язнів Ви спостерігаєте?

СВІТЕН ПРИШЛИК: В роки після війни в концтаборах була досить велика частина політ'язнів, категорія яких определялася виразом „за війну“. Частина з них звільнялася, частина померла, решта сидить. Потроху таких „злочинців“ судять і привозять в табір до цього часу — з якою метою, думаю, не таємниця. Із тієї категорії 3/4 до 60-их років були, головним чином, учасники українського збройного підпілля, їх рідні і всі ті, хто матеріально і морально підтримував підпілля. В більшості своїй це була сільська молодь, потім ремісники-робітники, потім студентська молодь і інтелігенція. Таким був і склад в'язнів в Прибалтиці. Присуди до них були жорстокі, від 10 до 25 років, багато з них погинули в концтаборах із-за тяжких умов. У 1967 р. більшість з них було звільнено, частина звільнилася після закінчення речення, а ті, що залишилися в таборах — люди з надірваним здоров'ям і виснаженою нервовою системою.

Після цілковитого розгрому збройного підпілля у другій половині 50-их років у тюрми і концтабори почали привозити другу категорію політ'язнів. В переважачій більшості це були люди, які вироки їм змушували при советській владі — майже всі інтелігенти і робітники. Вачучи почували, що в країні нема елементарних демократичних свобод, вони вирішили добитися їх і боротися за них. Почалися нові арешти і судилища. В 1961 році у Львові судили групу із 7-ми осіб (всі із середньою і вищою освітою) за те, що вони, покликаючись на відповідну статтю Конституції, вели пропаганду за вихід України із складу СРСР (група Лук'яненко - Кандиба).

В наступному році судили групу із 20-ти осіб — організацію „Український Національний Комітет“, яка поставила своєю метою друкування і поширення літератури, що пропагувала ідею незалежності України. Двох із цієї групи розстріляли, решту відправили в табори на строк від 5 до 15 років. Біля 20 осіб судили у 1965 р. у Львові, Івано-Франківському, Києві та інших містах України за виступи на захист демократичних свобод. У 1967 році у Івано-Франківську судили організацію „Український Національний Фронт“, яка видавала і поширювала самвидавську літературу.

Всі судилища нема можливості перерахувати, але характерною властивістю цих репресій було те, що їх було застосовано до письменників, художників, наукових робітників, інтелігенції в найвищому значенні цих сил.

Питання до В.Ф. Балахонова: — Розкажіть будь-ласка, яким способом Ви повернулися до СРСР?

Відповідь ВЛАДИМІРА БАЛАХОНОВА: Повернувся (я) до СРСР виключно через особисті родинні мотиви, 3-ма надавши сильно прив'язання до родини, особливо до дочки, яка є для мене найдорожчою істотою на світі, бо після виходу дружини з Швейцарії, яка забрала дочку з собою, я не знайшов у собі сил опиратися в ту мить почуття туги за дочкою, що охопила мене, відчаю при думці, що я її більше ніколи не зможу побачити (дружина, — я це мабуть було пов'язане з її відношенням до мене, — не бажала від самого початку лишатися у Швейцарії і пастояла а повероті). Повертаючись до СРСР, я здавав собі справу з того, що йду майже на видуму загнелі, якщо не фізичну, то моральну, але сил чинити опір стремління бути разом з дитиною в ту мить у собі я не знайшов. Відзначая, що в Швейцарії друзі зробили все, щоб полегшити мій тяжкий моральний стан в ту хвилину, але це не допомогло.

Нічого крім вдячності, не відчувую у відношенні до швейцарських властей, котрі дали мені повну свободу у питанні, чи лишатися мені в Швейцарії, чи повернутися до СРСР, неодноразово заявляючи мені про це (це я підірволював на слідстві, вони знали про вперте небажання мого дружини лишитися закордоном і про мого прив'язання до родини, до дочки). Швейцарці, не залучуючи, попереджували мене про те, що мені загрожувало в разі повероту до СРСР тюрменне довге ув'язнення і моральна загибля, бажали уберекти мене від цього, моя доля — це одне підтвердження неадекватності, антигуманності советської системи, яка без вагання жорстоко розторошує, ламає особистість, яка викликає особисту трагедію, приносить горе і страждання людям.

Хочу відмітити, що на зустрічі з советським послом Чистяковим, яка відбулася в Брні 11-го жовтня 1972 р., від у присутності швейцарських властей заявив мені, що напередодні, тобто 10-го жовтня, в Москві померла моя мати і мене запрошують мої рідні на її похорон. Знаючи, що з матеріальними слідства, я ветаюнов, що 11-го жовтня моя мати ще була жива і померла шойго декілька днів пізніше.

Після того, як я зв'язався до советського посольства в Брні, для того, щоб узунти в мене будь-які нагаляння щодо повероту до СРСР (у мене ж таких вагав тоді і не було), мей доручили листа дружини з гарячим закличком повернутися, була організована поміж дружиною і посольством телефонна розмова, яку я прослухував.

Совєтський консул завіряв мене, що я не буду до повероті піддаїти переслідуванню. Тобто були застосовані звичайні в таких випадках середники і прийоми, які не могли обдурити мене, про що я відверто заявив послові, сказавши, що я не вірю в те, що буде до мене вказано

будь-яке поблажливе ставлення, а повертаюся тому, що не маю надії сил пережити розлуку з родиною.

Після пробуття в Москві з першого ж дня за мною був астановлений постійний нагляд, мене декілька разів викликали в КГБ, зажадали написати пояснення, погрожувавши тим, що „якщо я буду-що приховуватиму, то милосердя не буде“. Під час цих зустрічей я тримався незалежно, що пізніше, як мені стало відомо, розцінювалося як „зухвалу, задирливу поведінку“. 7-го січня 1973 року я був заарештований і приміщений у Лефортовську тюрму (привіз у Москву а Швайцарії 1-го грудня 1972 року).

Питання: Чи існує у Вас можливість відстоювати свої права і з'ясувати чим?

ЛЕВ ЯГМАН: В умовах існування кругової поруки між таборовою адміністрацією і надірваними інстанціями, відстоюючи свої права політ'язням дуже важко, з огляду ще й на те, що фактичним господарем в концтаборах є КГБ, який переводить контроль над діяльністю адміністрації і нею керує. Рішення представника КГБ являється тим законом, якому підлягають начальник табору і прокуратор. В цьому випадку ніхто не здає собі труду бодай формально дотримуватися писаного закону. Можна навести багато прикладів.

Ось найбільшій з них: В. БУКОВСЬКОГО, який практично не мав порушень, посаджено в ПКТ, бо КГБ вирішило відправити його до в'язниці, що недовзначно дає йому до зрозуміння в розмові з ним начальника табору майор Пшенич; те ж саме відбувається зараз з ПAVЛЕНКОВИМ, БУТМАНОМ і МЕНШЕНЕРОМ. Якщо, що в таких обставинах борючись за свої права з допомогою скарг і заяв до вищих інстанцій ні в якій мірі не є ефективною. На них можуть зареагувати тільки тоді, коли безчинності, які відбуваються в таборі, будуть розголосіні; з огляду на це головною вашою зброєю, отже, являється розголосження, яке мобілізує на допомогу нам громадську опінію.

З інших методів, які ми примуємо в боротьбі за свої права, на мою думку, заслуговує на увагу бойкот, який застосовується до найбільш неадекватних представників адміністрації. Наприклад, на протязі майже одного року група політ'язнів відмовлялася від стосунків з начальником операційним капітаном Хромушиним, знаного з своїй грубої і антисемітських заступів. В боротьбі з шовінізмом і антиєврейством ефективним є звертання до представників адміністрації в рідній мові, що не вважається порушенням закону. Це виключає фактично для адміністрації можливість втрутатися відносно з в'язнями. Саме тепер багато політ'язнів відмовлялося втрутатися відносно з представниками КГБ, обвинувачуючи їх в організації багатьох беззаконностей.

У тих випадках, коли адміністрація, не позбавляючи нас повністю якихось прав, старается їх максимально обмежити, ми діємо внаслідку відмовляючись від тих крихот, які нам, як милість, лашають. Так було з листуванням, коли на знак протесту проти постійного зникання майже 50% кореспонденції, що приходить на наше ім'я, група єврейська відмовилася на віпроку від права писати листи. В знак протесту проти незаконного арешту і перебування в таборі всі єврейські політ'язнів Советського Союзу відмовилися від советського громадянства і вимагають їх статусу (громадян) держави Ізраїль. В теперішню пору починають відмовлятися від советського громадянства і політ'язні інших національностей, демонструючи цим своє відношення до того, що відбулося з ними.

В останньому часі політ'язні почали вживати ще одну крайню міру: відмову вийти на працю. Так сталося в середній тюрмі цього року, коли близько 30 3/4 з ВС 389/35 відмовилися вийти на працю, протестуючи проти незаконного позбавлення права на побачення їхнього товариша. Так було і в ВС 389/36, де від 23 червня близько 40 3/4 звільнилися вийти на працю, вимагаючи покарання чергового офіцера колонії Мленція, який побив в'язня САВІЦЬКА.

СВІТЕН ПРИШЛИК: Особливої уваги заслуговує та на форма боротьби в'язнів за свої права як голодівок.

Адміністрація табору і в'язні по-різному відносяться до неї. „Себе ж вилічче“ — зі злорадністю говорять деякі офіцери, коли в тюрмі — черепі цього року велика група політ'язнів, протестуючи проти свавілля таборової адміністрації, затримала односторонню голодівку. І в цих словах була повна частина правди: така догортривала голодівка, оскільки це односторонній засудження, яке і без того виключалося табором харчування. Це знають і самі голодівоки. Якщо вони все ж таки йдуть на це, наражаючи себе на найважливіші випробування, то тільки тому, що обставини примушують їх до цього, а вибір засобів боротьби — мізерний. Дійсно, скарги і заяви до будь-яких надієрних і советських установ варті не більше, ніж витрачені на них папір і чорнило. В найбільшому випадку той, що скаржитися, дістає лапідарну бюрократичну відписку. Іноді і такої відписки не удостоїться.

Голодівки в советському таборі, з якого в'язень не може повільно вийти рідних, а про ширший розголос взагалі не може бути й мови, — голодівки в таких умовах, звичайно, далеко не є такою ефективною, як в інших країнах. Проте, і тут вона дає свої наслідки, і не випадково в'язні відмовляються до цього засобу боротьби регулярно. І перебуваючи в таборі менше як рік, а вже брав участь у чотирьох голодівках. До цієї пори владою таким чином звернутий бодай якийсь увагу надірваних інстанцій на ситуацію в таборі. Лише під час голодівок і після неї представники вищих органів приїжджають до табору і намагаються вилічити хід справ на місці, а тому, що безчинство творених адміністрацією в таборі завжди багато, то на деякі з них звертають увагу і стараться їх хоча б частково усунути. У мене, наприклад, в кінці 1973 року були відібрані наукові записки на філологічні теми. Більше ніж віпроку я безуспішно намагався вилічити їхню долю і все даремно, я вже вважав їх зовсім втраченими, але саме під час голодівки мені невідомо повернули їх.

Питання, що були безпосереднім приводом до голодівки, як правило, випливають не в користь голодівоки (адміністрація в таких випадках ніколи не іде на уступки), і хто розцінюватиме наслідки голодівок тільки цим, неявуче врахувати до сумних висновків. Проте, таким чином можна добитися більшого. Хоч після травнево-червневої голодівки адміністрація не задовольнилася окремих особистих вимог і після голодівки навіть мстилася її учасникам вилічавши каранін, загальна атмосфера в таборі поліпшилася, і адміністрація в своїй свавіллі стала більш обачною і почала стримуватися від багатьох дій, які суперечили законам. Очевидно, що це відбувається ще й тому, що така серйозна акція, як голодівка, раніше чи пізніше стає відомою і поза межами табору, і деякі верстви суспільства до певної міри впливають на владовласців.

Тому, хоч голодівка — тяжка і ризикозна дія її учасників форма боротьби, покищо інших ефективних способів у наявності нема, залишається. До неї вдаються тільки в найважливіших випадках. Сьогоднішня ситуація в таборі така, що обходяться, очевидно, без голодівок навіть у найбільшому часі за каранти.

ЛЕВ ЯГМАН: Очевидно, слід окремо зупинитися на особливостях крайнього засобу боротьби політ'язнів, що за-

стосовуються дуже рідко. Я маю на увазі самогубство. Річ в тім, що ця форма боротьби носить не тільки теоретичний характер. Є в політичних таборах свої Іяні Палахи. В черні цього року в час догортривалої голодівки протесту в ВС 389/35 поповнило самогубство в'язень ОПАНАСЕНКО. Подібні наміри були і в декілька інших в'язнів, а що вони не були зреалізовані, то в цьому заслуга в жадному разі не адміністрації. Будучи протівником такого крайнього засобу боротьби, я, однак вважаю, що обставини в політ'язнях створюють явну загрозу нових самогубств, попередити які не вдається, як не вдалося це вчинити і раніше.

Питання: Чи Ви шкодуєте, що доля привела Вас до концтабору?

ЗІНОВІЙ АНТОНЮК: Аналізуючи своє життя хоч би від початку 60-х років і спостерігаючи механізм реалізації так званої „закононості“ у відношенні до інтелектуальних, може тільки пошкодувати, що пізно відчув себе громадянином, що я завжди довго вдовольнявся лише ролю спостерігача соціологічних процесів у советському суспільстві. Про інші сторони советської законності я знав тільки з доповідок, тому радше, що трапилося мені можливість випробувати все на власній шкурі.

„Хто не був в ДОПРІ, той не громадянин“.

ЛЕВ ЯГМАН: Чи я жалкую? Звичайно, я не відчував особливого задоволення від того, що мене розлучили з рідними, позбавили елементарних благ нормального людського життя, загнали за коліній дріт. Очевидно, що все це не мине безслідно, відб'ється на здоров'ї, до певної міри змінить характер, внесе новий елемент в сприймання світу. Це неперечні факти. Я впевнений в одному, що мене особисто ув'язнення остаточно звільнило від „інтелектуальної м'якотлості“, в наявності якої Ленін обвинувачував інтелігенцію, і за цим я не шкодую.

АРСЬ ХНОХ: Довгі роки, прожити далеко від Батьківщини і рідних, викликають жалість. Але одночасно в багатьох інших відношеннях — задоволення. Арешт і суд наді мною і моїми друзями був одним із факторів, що мали вплив на відомі зміни советської політики у питанні еміграції жидів. Перебування тут допомогло значно більше прозріти до системи. Якщо я вийшов із Союзу, оминувши ці місяці, я багато чого ніколи не дізнався б.

ІГОР КАЛІНІЩЕВ: Як і кожний в'язень, тужу за волею, але, тверезо оцінюючи сьогоднішній задушливий стан в Україні, волю табір і повторю за Антоном: „хвалою життя жорстоке і сукає“. Воно дало мені побратимів, віддаєть яких підтримують щоденними випробуваннями, а не у боємі, і тут знову згадує молитву Антоновича: „але молилася Ірм тут далі, щоб дали нам на світі цим життя величче і страдальче“.

ІВАН КАНДИБА: Я ні трішки не шкодую, що ступив на шлях, який привів мене до концтабору, та ще й на такий тривалий час. Не можу жалувати за втраченою волею, якою не мав. Хіба ж можна почувати себе вільним, усвідомлюючи, що твоє Батьківщина в неволі. Хоч тут доводиться пережити багато труднощів, почувалося морально лише, ніж тоді, коли формально вважався вільним, але не міг сприйати політичною долі своєї Батьківщини. Чим довше перебуваю в цих умовах, тим яніше усвідомлюю собі, що я вибрав правильний шлях, і що справжня свобода і повне щастя наступають лише тоді, коли звільниться моя Батьківщина — Україна.

СЛАВА ГЛУЗМАН: Так, жалкую. Не дивлячись на те, що і тут я не тільки відбаву „строк покарання“. На волі я міг би активніше і вагомо протидіяти злочинній ескупляції здорових людей. Я пенсітар, людина компетентна, а протестують активно проти неоправданих ескупляцій в СРСР, на жаль, представники різних професій за винятком пенсітарів. Тут я позбавлений такої можливості. Але це — об'єктивна причина. Мій приятель Леонід Пшоць — у спеціальній психіатричній лічниці МВД. Під мій „попіль Класає“. Мої знання за спеціальністю в дечому загачуються і тут. Наприклад, в таборі я побачив саднам, так би мовити (слово не чітке) поза стінами клініки! Доводиться хоч цим себе потішати.

ІВАН СВИТЛИЧНИЙ: Перехід від „свободи“ до „несвободи“ не був у мене таким різким, як у декілька інших. Довгі роки перед арештом я не міг знайти праці за фахом, мій літературний творчість в яких не було ніяких антисовєтських напрямків, не друкувалися лише із-за неприйнятності для офіційних кіл імені автора, коротіше кажучи, і перед арештом я по суті був поза законом. В цьому розумінні я не втрапив багато з арештом. Значайно, це важко по кількі літ не бачити дружини, матері, близьких друзів і рідних, з якими раніше ділив всі радощі і горе. Крім того, головним змістом мого життя були філологічні заняття (а зовсім не „політика“). Тут в таборі для такої праці, на жаль, нема найелементарніших умов. Всі ці втрати для мене не повніми.

Арешт, суд і зв'язані з цим випробування знищили деякі найлітніші, сприяли поважкому формуванню моральних переконань, і ця життєва школа була незрівняно багатшою ніж попередня кабінетна. Я втратив деяких своїх друзів, які не витримали суворих випробувань, натомість, зміцніла дружба з іншими, а крім того, я придбав друзів, про яких раніше міг тільки мріяти. До цього, як літератор, я можу тут в таборі спостерігати стільки різноманітних характерів, знайомитися з такими неймовірними людськими долями, яких на волі я не стрінув би за ціле своє життя. Тому мені важко сказати, чи я втратив більше, ніж придбав, чи навпаки; але у всякому разі я не нарікаю на свою долю і багатьом своїм друзям на волі не задрю.

ВЛАДИМІР БАЛАХОНОВ: Не жалкую. Ще тільки викидаючи з Швайцарії, я був свідомий того, що позбавлення волі для мене неминуче. Проте, поки не попав у табір, я не думав про можливість активної боротьби, бо в умовах суворої ізоляції, в яких я перебував, а також відсутності досвіду і незнання умов життя в таборі, не давали мені можливості почати боротьбу сам-на-сам, або хоча б настроятися на це. Я звільнився від пут, що раніше стримували мене, від страху втратити матеріальні блага, наразити себе на переслідування, страху перед термінами, біло, стражданнями. Те, через що мене примусили перейти, повністю позбавило мене навіть страху перед тортурми і смертю. Під цю пору я відчувую духовне піднесення і почуття великого задоволення з того, що можу бути чесним зі самим собою, зі своїми поглядами, принципами, переконаннями, які на протязі майже 20 років мені доводилося таїти в собі, а діяти і жити часто вопереч ім. Я вважаю шасликим таким закрут долі, що дав мені можливість боротися за свої принципи і ідеали, хоч і довелося перейти через суворі випробування.

ВАГРАТ ШАХВЕРДІАН: Я знав, яка мене чекає доля. Але без жартів не дістанеш свободи! Для справжнього патріота боротьба за незалежність своєї Батьківщини — це частина і честь, зміст життя. Боротьба до остаточної перемоги! Це наше гасло! Форма нашої боротьби — мирна, чесна, хоч проти нас підступність, жорстокість і деспотизм. Нас можна винищити фізично, але перемогти неможливо! Хоч мені в концтаборі тяжко, тяжко миритися з ануцаціями, з примусовим, тяжким, пригнічуючим людську гідність режимом, я не відмовлюся від своїх ідей і цілей і не відступаю від них. Хоч почуваю я себе погано (хворе серце, шлунок і т.д.), проте, сила волі, стійкість, душевна енергія, надія і мрія дають мені сили. В концтаборі пізнав і побачив багато людей, які сидять 25 років і більше, молоді патріоти — демократи. Це для мене як університет життя. Люди десятка національностей — українці за незалежжю України, прибалтиці — єдина вина яких в тому, що вони безмежно люблять свою Батьківщину; инди, які

бажають жити в своїй Батьківщині — Ізраїлі; молоді люди різних національностей — за демократичну перебудову суспільства. Вина всіх їх в тому, що вони бажать жити вільно і достойно!

Я люблю життя і свободу. Я хочу мати вільну демократичну єдину Вірменію. Я не вірю, що народився тут, і що я такий. Мені не зрозуміло, як деякі державні, політичні і суспільні дії заявляють, що репресії проти патріотів і демократів, їх арешт і ув'язнення в психіатричних лікарнях, тюрми, концентраційні табори — це внутрішня справа СРСР. Нам політ'язням, це очевидний, негідний торговий гешефт із совією.

Брехня і обман, що ніби тирания може дружити і мирно жити з демократією. Невже ж ще й до цап пір це не лево?

Свободу політ'язням СРСР!
Свободу політ'язням всього світу!

Питання: Чи Ви вірите в можливість амнестії для політ'язнів?

СЛАВА ГЛУЗМАН: Ні, не вірю. Тому що історія нікого нічого не вчить, на жаль.

ІГОР КАЛІНІЩЕВ: Ні, бо тоді суспільство звільнилося б від гіпнотичного страху. А це було б катастрофою, в кожному разі катастрофою для КГБ.

ІВАН СВИТЛИЧНИЙ: Ні, не вірю, хоча справжніх політ'язнів в Советському Союзі порівняно небагато і загальна амнестія не була б для влади небезпечною. Проте, переіхвши таку амнестію, влада здобула б не абиякий моральний капітал. Я звик, що властивістю не тільки не керуються здоровим глуздом, але й власний інтерес усвідомлюють туго і з великим співнянням, і тому у можливість амнестії для політ'язнів не вірю, хіба що советський керівник не примусить до цього збір обставин та власний інтерес не стане лобом дня.

АРСЬ ХНОХ: Думаю, що це повністю залежить від тиску, який може зробити світова опініа на советське керівництво. В підтвердження цього можу покликатися на те, що в Союзі білий охоче притягають до судової відповідальності і засуджують на довгі терміни за так звану антисовєтську діяльність людей, які невідомо на Заході. Тому, що звідси тяжко судити про розмах руху за амнестією для політ'язнів в Союзі, а не можу дати точнішої відповіді.

ЛЕВ ЯГМАН: Теоретично так, практично ні. Чому так? Я думаю, що з точки зору здорового глузду амнестія політ'язнів принесла б багато більше вигоди, враховуючи теперішню ситуацію в світі, ніж шкоди. Чому ні? Тому, що, поперше, існують певні, доволі впливові кола, зацікавлені в збереженні існуючого в цьому питанні стану, бо це посилює їхні позиції, піднімає їх ролю в державі, в якій за всю історію її існування ні разу не було амнестії для політ'язнів. На такий крок не так просто не тільки відважитися, але навіть припустити можливість його.

ВАГРАТ ШАХВЕРДІАН: Так, якщо передове людство ширшим і інтенсивнішим фронтом поведе кампанію за звільнення політ'язнів в СРСР. Ні, якщо Захід зраджуєватиме ідеї свободи і демократії.

Питання: Що Ви хочете додати до сказаного?

ЛЕВ ЯГМАН: Я хочу ще раз пригадати, що питання свободи виходу з Советського Союзу було зрушено з мертвої точки тільки завдяки увазі світової опіні, яку притягло до цієї проблеми масовим арештами єврейських і судовим розправами, які послідували в 70 - 71 рр. Тільки дякуючи протестам суспільства на Заході, вдалося привусти советський уряд бодай до деякої міри шанувати право громадян СРСР на вихід із країни. Під цей час з цього права скористалося багато десятків тисяч жидів Советського Союзу і не тільки жидів. Тому треба твердо застати, що ми можемо продовжувати боротьбу тільки в-ті випадку, якщо на нас буде звернута постійно увага світової суспільної опініі.

ІВАН СВИТЛИЧНИЙ: Прощу передати сердечний привіт Солжениціну, перед мужністю якого ми всі схилимо голови.

Учасники:

- АНТОНЮК** Зіновій Павлович, 1933 р.н., українець, інженер - економіст із Києва, засуджений в 1972 році на 7 років табору і 3 роки заслання (ст. 62 ч. 1 КК УССР).
- БАЛАХОНОВ** Владімир Федорович, 1935 р.н., росіянин, м. Москва, працював перекладачем в мелиослужбі ОН в Женеві. В 1972 році попросив політичний азиль у Швайцарії. Потім повернувся до СРСР і в 1973 році був засуджений по ст. 64 КК РСФСР на 12 років.
- ГЛУЗМАН** Семен Філіпович, 1946 р.н., жид, м. Київ, лікар-психітар, в 1972 році засуджений на 7 років табору і 3 роки заслання (ст. 62 ч. 1 КК УССР).
- КАЛІНІЩЕВ** Ігор Міронович, 1939 р.н., українець, м. Львів, поет, засуджений в 1972 році на 6 років табору і 3 роки заслання (ст. 62 ч. 1 КК УССР).
- КАНДИБА** Іван Олексійович, 1930 р.н., українець, м. Львів, юрист. В 1961 р. засуджений на 15 років. (ст. 56 КК УССР).
- МЕНШЕНЕР** П'юсп Яковлевич, 1931 р.н., жид, м. Вендери, історик, в 1970 році засуджений за антисовєтську агітацію і пропаганду на 6 років.
- СВИТЛИЧНИЙ** Іван Олексійович, 1929 р.н., українець, м. Київ, філолог, в 1972 році засуджений на 7 років табору і 5 років заслання (ст. 62 ч. 1 КК УССР).
- ПРИШЛИК** Свієнній Степанович, 1913 р.н., українець, засуджений в м. Львові в 1952 році (ст. 54 - 1а на 25 років).
- ХНОХ** Арс-Лейб Гіршевич, 1944 р.н., жид, м. Рига, електромеханік, в 1970 році засуджений на 10 років (ст. 64, 70 і 72 КК РСФСР).
- ШАХВЕРДІАН** ВаграТ Левоневич, 1940 р.н., інженер, Єриван, в 1973 р. засуджений по ст. 65, 67 КК Вірменської ССР на 5 років таборів і 2 роки заслання.
- ЯГМАН** Лев Наумович, 1940 р.н., жид, Ленінград, в 1970 році засуджений на 5 років табору (ст. 70 КК РСФСР).

Продовжують напад

Київ. — „Радянська Україна“ з 6 березня опублікувала статтю Е. Симоненка „Будьшаси в ефірі, або чим на радіо „Свобода“ піднімають аргументи“. Симоненко закидає редакторам радіо „Свобода“, що вони, мовляв, фальшують матеріяли, фабрикують вістки, щоб „отрувати“ політику випробування у світі. „При всій заподіяній готовності буржуазно-націоналістичних найманців з радіо „Свобода“ з'являються будь-яке найбрудніше задання ворогів миру і дружби між народами, шкідливої неробчливості засобів, тамтешні радіодиверсанти відзначаються завидною сталістю“ — пише Симоненко. Він критикує радіо „Свобода“ за те, що редакція намагася полемізувати з

органами советської преси. Писучи цю свою статтю у формі „репліки“, а радше до статті „Злочинний альянс“, що раніше була опублікована у тій же „Радянській Україні“, Симоненко каже, що йому йдеться про „виривання“ оцих „радіодиверсанти“, а не полемізування з ними. Репліка Р. Симоненка була викликана коментарем радіо „Свобода“ на його статтю і тому він пише, що його стаття „заполювала“ радіо „Своб

Шевченківське свято в українській православній катедрі у Філадельфії

В неділю, 9-го березня, в церковній залі УПКатедрі св. Володимира відбулася Академія в пошану Тараса Шевченка, улаштована Українською Православною Лігою і школою українознавства при катедрі.

Академія провела Марія Кононенко, учителька "Рідної Школи". Вона ж підготувала і всіх дітей — декламаторів.

Ця академія і в цьому році заслуговує на спеціальне відзначення, бо в ній виступала велика більшість українців американських громадян, вже другого і третього покоління. Тому, що члени англо-українців зростає дуже швидко, ця академія може послужити прикладом, як притягати до культурно-освітньої праці всіх тих українців, що українською мовою вже не володіють, і як їх об'єднати навколо ідей Тараса Шевченка.

Свято відкрили співом "Заповіту" відомий український громадський діяч Філадельфії церковний хор ім. О. Кошиця, під диригуванням проф. Петра Куріленка.

Уривок з "Послання" декламував Сергій Ковальчук, мол., студент Темпл Університету. Настоятель катедрі, о. протопревітер Степан Біляк, висловив подяку українському мові на тему: "Шевченко-Християнин", базуючись на працях і споминах сучасників Шевченка, і на цитатах з Шевченкових творів, доповідь вдало спростувала всі фальсифікації совєтської лже — науки про т. зв. "атеїзм" Шевченка.

Розповідаючи про релігійність Шевченка, протопревітер вказав на те, що Шевченко ніколи не був атеїстом, про це він сам виразно твердив у своєму "Шодевіннику" з 26-го червня 1857 р., де, критикуючи вираз "Гете", що "надією живуть нікчемні голуби"; писав: "О, як солодко, як немовно солодко відрити в це прекрасне майбутнє! Я був би байдужий, холодний атеїст, якби не вірив у цього прекрасного Бога, — а що жартівну ядіву!" У цьому важливому виразі Шевченко рішуче відмежує себе від атеїстів!

Друга доповідь була в англійській мові, виголошена головою Української Православної Ліги, Відділ св. Володимира, Варваро Подгурською: "Шевченко — поет, пророк і національний провідник".

Хор в переміну до декламаторів відспівав кілька пісень до слави Шевченка. На співи позначалася вправна рука диригента проф. П. Куріленка. Відчуваючи духовний зв'язок між хористами й слухачами. З любов'ю дивилися і слухали присутні і дітей-декламаторів: декламували учні школи українознавства: Андрій Орляк, Мйрон Шандрух, Наталка Суфлер, Марія Давидюк, Андрія Карбівник, Олександр Данилюк, Роман Високий і найменша — Галія Пилипенко, викликаючи захоплені оплески глядачів.

Велике зацікавлення привнесли програмою академії від початку до кінця свідчили, що присутні розуміють і цінують незабоборні Шевченка та його ідеї, як творця нації.

Академія в честь Тараса Шевченка при УПКатедрі св. Володимира у Філадельфії вказує на те, що дух Великої Америки: 12 квітня у військовій Академії Вест Поінту і міжнародний турнір з участю Зах. Німецького клубу — 19 квітня в залах Централь Квінсе ІМКА в Джамейка, Н. Йорк.

У випадку чергових успіхів у цих турнірах, "Ч. Січ" може бути запрошена на відкриті першештави Америки що в цьому році відбудуться в далекому Стейті — Неваді у м. Рено.

Управу УСТ "Ч. Січ" відмовила участь нашої дружини в 32-му чемпіонаті ААЮ Америки, що в цьому році відбудеться в м. Портленді, стейт Орегон, в днях 9, 10, 11 травня з огляду на першештав Української Спортової Централі Америки і Канади, що саме відбудеться в суботу 10 травня в м. Бракпорт, Н. Й. В звіттовому турнірі "Ч. Січ" виступала в такому складі: Н. Паславський, П. Кругер, Ю. Темницький, А. Голіський, Д. Шпг, Д. Вільямс. Бракувало квітучих Я. Тушенка і Л. Олесницького.

Склад нової Управи і факти з перебігу Загальних Зборів подамо після відбуття П'ї сесії.

О. Твардовський

СПОРТ

Чорноморська Січ — першун відбыванкового турніру в Принетоні

Принетон, Н. Дж. 29 березня 1975 р. — Тут, в спортивних залах Принстонського університету відбувся великий відбыванковий турнір, що в ньому взяло участь 14 із 15-ти зголошених дружин, — бракувало ПАЛ Пасейк.

Згідно з правилами цього турніру, змагання проходили в трьох групах, двох зичайних і одній так зв. "лаєр" групі, в якій виступала "Чорноморська Січ". В групах своєї дивізії "Ч. Січ" перемогла ІМКА Вест Сайд, Н. Й., 2:0 сетів, ремісувала 1:1 з ІМКА Вандербилт, Н. Й., і ІМКА Філадельфії та програла В. К. Провіденс 0:2, у висліді якого ввійшла до міжгрупових гор.

В чвертьфіналі "Ч. Січ" перемогла В. К. Врідкпорт 2:1 сетів, у півфіналі ІМКА Вандербилт 2:0 і остаточно у фіналі Провіденс В. К. — 2:0, завдяки чому наші відбыванкарі, вчетверте у цього року сезону, після ААЮ Ню Джерсі, ААЮ східних ЗСА і турніру в Квінсеборо, здобули звання першунів і були нагороджені цим разом індивідуальними Трофеями.

До закінчення цього року найбільш успішного в історії чоловічої відбыванки сезону, "Ч. Січ" залишилося ще пронайменше два турніри у відбыванковій Асоціації Америки: 12 квітня у військовій Академії Вест Поінту і міжнародний турнір з участю Зах. Німецького клубу — 19 квітня в залах Централь Квінсе ІМКА в Джамейка, Н. Йорк.

У випадку чергових успіхів у цих турнірах, "Ч. Січ" може бути запрошена на відкриті першештави Америки що в цьому році відбудуться в далекому Стейті — Неваді у м. Рено.

Управу УСТ "Ч. Січ" відмовила участь нашої дружини в 32-му чемпіонаті ААЮ Америки, що в цьому році відбудеться в м. Портленді, стейт Орегон, в днях 9, 10, 11 травня з огляду на першештав Української Спортової Централі Америки і Канади, що саме відбудеться в суботу 10 травня в м. Бракпорт, Н. Й.

Склад нової Управи і факти з перебігу Загальних Зборів подамо після відбуття П'ї сесії.

О. Твардовський

Молодь Олбанської округи вшанувала Т. Шевченка

Трой, Н.Й. — Школа Українознавства у Вотерваллі, що охоплює нашу молоді з цілої Олбанської округи, відзначила 16-го березня ц.р. Шевченківське Роковини святковим концертом у заповнений залі Українського Клубу у Вотерваллі. На сцені виступив портрет Тараса, гарно прибраний, Директор Школи, В. Літницький, відкрив концерт і подав його програму. Співочий Гурток "Кобза" (10 студенток, членів Української Студентської Громади в Олбані) під керівництвом Я. Кушніра, проспівав "Заповіт" при фортепіано.

У містечкій частині свята виконали дуети: Т. Шайда — І. Вільчак, "Ой у полі могила", та Т. Шайда — Л. Рейнароч, "Зоре моя вечірняя", "Ванурасте, орле сизий", "Мастро Лева Рейнароч виконавши арію Тараса з оп. "Тарас Бульба" та "Козацька дума" із п'ятою йому клясою оперної зріки.

А. Квасній декламувала уривок з "Гайдамаків", І. Квасній — поему "Гамалія" та І. Ресніт — вірш "Розрита могила". Декламації приготувала учителька школи п-ні Квасній.

Слід підкреслити, що діти, які брали участь у академії, це вихованці української католицької школи св. Духа і вони інтенсивно приготувалися із своєю видавою адміністраторкою мтр. Я. Заріською, при участі хору церкви св. Духа, членів театральної групи та молоді української католицької школи св. Духа.

По відспіванні американського гімну та Заповіту хором, академію відкрив вступним словом голова відділу УКК, оперний співак Лев Рейнароч, при участі хору церкви св. Духа, членів театральної групи та молоді української католицької школи св. Духа.

Програму підготували учителі: Люба Мишич, Ульяна Ометницька, Я. Кушнір і дир. В. Літницький. Вони вложили багато праці, за що належить їм признання й подяка від батьків і всіх учасників. Але бракувало гучномовія, через що не все доходило до слухачів.

І. Дурбак

Загальні Збори ОУА "Самопоміч" і Кредитівки в Пасейку

В неділю для 23-го лотого о годні 3-їй по полудні в УНДомі в Пасейку, Н.Дж. відбулися Загальні збори місцевого Відділу ОУА "Самопоміч". Збори відкрив голова "Самопоміч" полк. Петро Смородський, вітаючи присутніх членів і представника Головної Управи з Нью Йорку, голову мтр-а Сагена Лозницького.

Після перерви відбулися загальні збори Кредитівки. Президію Зборів очолював д-р Павло Кобзар, а на секретаря вибрано Володимира Кулецького. Д-р Павло Кобзар дав короткий звіт з діяльності кредитівки, а касовий звіт відчитав фінансовий керівник д-р Олександр Нічка. Він подав, що в 1974 році вийшло позик на суму 826,371.39 дол., опадності 1,494,247.46 дол., членів виплачено дванадцять 72,304.00 дол., чистий дохід в 1974 р. був 113,832.92 дол. Д-р О. Нічка подав докладні висновки до запрошених членів.

В дискусії над звітами Управи забирали слово Франко Гурик, С. Черненко, інж. Володимир Вакалець, Василь Марущак, Марія Третяк, проф. І. Рудакевич, Л. Русенко і інші.

Нова Управа Кредитівки Кооперативна на 1975 р.: д-р Павло Кобзар — президент, полк. Петро Смородський — перший віце през., інж. Богдан Кобзар — другий віце през., д-р Олександр Нічка — фінансовий керівник, Ярослав Петрик — перший заст. фін. керівника, Роман Микита — 2-ий заст. фін. керівника, Володимир Кулецький — секретар, Кредитівки Комітет: інж. Саген Шпайло, Адам Шадура, Володимир Сивинський, Іван Андрієвич і Франко Гурик. Контрольна комісія: Павло Турчино — голова, Іван Вуртик і інж. Володимир Рудакевич — члени.

Ще раз вір Саген Лозницький висловив вдячність із опіслярід Відділу Самопоміч і Кредитівки і заявив, що тієї співпраці треба зацитувати авесі успіх. За Контрольну комісію звітував Іван Вуртик і дав високі для удіяння абсолютної.

Збори закінчилися відспіванням національного гімну.

Василь Марущак

Бруєли у пошані Кобзареві

У неділю 23-го березня 1975 р. в Українському Національному Домі відбулася святотча академія в честь Тараса Шевченка. Академію підготувала та він її культурно-освітній референт відділу УКК, оперний співак Лев Рейнароч, при участі хору церкви св. Духа, членів театральної групи та молоді української католицької школи св. Духа.

По відспіванні американського гімну та Заповіту хором, академію відкрив вступним словом голова відділу УКК, оперний співак Лев Рейнароч, при участі хору церкви св. Духа, членів театральної групи та молоді української католицької школи св. Духа.

У містечкій частині свята виконали дуети: Т. Шайда — І. Вільчак, "Ой у полі могила", та Т. Шайда — Л. Рейнароч, "Зоре моя вечірняя", "Ванурасте, орле сизий", "Мастро Лева Рейнароч виконавши арію Тараса з оп. "Тарас Бульба" та "Козацька дума" із п'ятою йому клясою оперної зріки.

А. Квасній декламувала уривок з "Гайдамаків", І. Квасній — поему "Гамалія" та І. Ресніт — вірш "Розрита могила". Декламації приготувала учителька школи п-ні Квасній.

Слід підкреслити, що діти, які брали участь у академії, це вихованці української католицької школи св. Духа і вони інтенсивно приготувалися із своєю видавою адміністраторкою мтр. Я. Заріською, при участі хору церкви св. Духа, членів театральної групи та молоді української католицької школи св. Духа.

І. Дурбак

Концерт Струнної Оркестри з Торонта в Детройті

Оркестра Музичного Інституту ім. М. Лисенка з Торонта під диригентурою її основника, проф. Івана Ковалева вже відома в Детройті з двох попередніх виступів. В кожному черговому концерті ми поміччимо постійне підвищення її рівня, постійну вперту працю вчителів-диригентів. Всі, навіть наймодерніші музиканти, свідомі своєї відповідальності очікують, ніби інакше і бути не може, по чотирьох годинній їзді автобусом, займають місця на сцені для понад двогодинної проби.

Так було і цього концерту, 2. березня ц.р. в аудиторії Університету Вейн, а в найрозумнішому ансамблі вже освітну середній рівень оркестри коледжу. П постійний концертмайстер Орест Ковалів, що продовжує свої студії в Нью Йорку в одного з кращих учителів Америки, в міжчасі виробив собі вже зрілий тон, техніку й інтерпретацію професійного рівня. У двох зі скрипачкою Галіною Стрілець з Нью Йорку, абсолютною Джулард, містечкою виконали концерти на дві скрипки Баха (д-моль) та Вівалді (а-моль із циклу Естро Армоніко), найкращіше виконували твори цього типу початку 18. ст., що своєю мелодійністю дуже близькі українському слухачеві. Молода скрипачка багатостороння в передаванні емоцій, однак переконують м'як і ніжні епізоди, як і частини повні динамізму. Вони домінують в тематичних фразах, дискретна в фігуративному супроводі. Артизм солістів, до яких доходить щільність — Харитя Голод та віолонч. Юрій Лещиниш, поєднує з собою оркестру. В концерті Баха оркестра освітнула свій верхок преніції, як і пізніше досягне ще свій найкращий тон та найвищу насиченість звуку й емоції з Сюїті Г. Голста. В цій останній творі, як і в Ельгару Серенаді, що ми їх чули в попередніх концертах, маємо змогу порівняти насильні вже дозрів звук ансамблю на сильніших чіткість та більш скординовано — проходять контрастові лінії. Однак зацікавленою точкою програми була Симфонія Жоржес Коллодуб, твір типу Верюка Дівертменто. Симфоніста — композиція модерна, ямлі сполучує нові засоби з традиційною українською характеру: повільна середня і частини розвиває протяжну ліричну мелодію широкою ліній а національні прикмети найсильніше виходять у кінцевій швидкій частині. У цілості, твір виростає понад провінційне значення, що стає арозумілим при порівнянні з відомими творами загальноного концертного репертуару в програмі.

На цей час ансамбль вже мігби стати основою майбутньої першої української симфонічної оркестри за кордоном, якщо б вдалося зібрати фонди для придбання всіх потрібних інструментів. Великі партії можна було обсадити зразу, бо інструменталісти підготовані. Оркестра не організує збірок, а старастяся осилити намічену піль твердою, невпинною працею. Це ж та сама мова, що крім добування загальної освіти, ходить до школи українознавства та знаходить час, без принуждять батьків, опанувати інструмент, брати участь в молоді.

Відкриття БРАШІНІВ. Матеріал на 1/4 вилі. Подієстра, подійно рани габарити і широкі матеріали, шпінти і відривки згоріли матеріалі. Відкриття шкільного 9:30 р. — 5:00 по пол. CAPCO FABRICS 111 Broadway, New York, N.Y. Room 511 Зайдіть — подивіться!

Dep. 4434 BELTONE ELECTRONICS 4301 W. Victoria Street CHICAGO, ILL. 60644

Рисне

Елегантні матеріали ВІДКРИТТЯ БРАШІНІВ. Матеріал на 1/4 вилі. Подієстра, подійно рани габарити і широкі матеріали, шпінти і відривки згоріли матеріалі. Відкриття шкільного 9:30 р. — 5:00 по пол. CAPCO FABRICS 111 Broadway, New York, N.Y. Room 511 Зайдіть — подивіться!

Funeral Directors

ПЕТРО ЯРЕМА УКР. ПОГРЕБНИК. Займається Похоронами в БРОНКС, БРОКЛІН, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ. КОНТРОЛЬОВАНА ТЕМПЕРАТУРА Peter Jarema 129 EAST 7th STREET NEW YORK, N.Y. ORegon 4-2568

SINKOWSKY FUNERAL SERVICE 3335 East Tremont Avenue BRONX, N.Y. 10485 Tel: 863-2475 191 Avenue "A" NEW YORK, N.Y. 10009 Tel. 674-3630 Директор БОСНО СЕНКОВСЬКИЙ Займається Похоронами в каліфорнії, володіє і в каліфорнії майже всіма. Похорони по військовим цінам.

НОВАЛЬЧИН FUNERAL HOME Completely AIR CONDITIONED Займається Похоронами в стейті NEW JERSEY. Шни приступні для всіх. Обслуга чесна і надійна. У випадку смутку в родині, клячте, як в день, так і в нощі! WILLIAM F. RASLOWSKY, Manager 129 Grand Street (cor. Warren Street) Jersey City, N.J. 07302 HEnderson 4-5181

ОКРУЖНИЙ КОМПІТЕТ ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ в Нью Гейвен, Конн. повідомляє, що в неділю, 27 квітня 1975 року о годні 4-їй по пол., в залі Українського Народного Дому при дорозі 6 — Н. Вільямс (В.Л.Шпайтик) відбудуться РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД: 1. Відкриття і вибір Президії 2. Відчитання протоколу в останніх Загальних Зборів 3. Звіти Управи і Контрольної Комісії 4. Дискусія над звітами 5. Удільнення абсолютній уступаючій Управі 6. Вибір нової Управи і Контрольної Комісії 7. Доповідь Степана Гавриша — головного організатора 8. Запити до представника УНСОЮЗУ 9. Затвердження плану праці на 1975 рік 10. Внески і запити У зборах обов'язково повинні взяти участь члени Окружної Управи, Урядовці і Ковенційні Делегати наступних Відділів: 12, 23, 52, 54, 59, 67, 68, 84, 101, 138, 207, 253, 254, 277, 350, 370, 387, 390, 414. У зборах візьме участь головний організатор СТЕПАН ГАВРИШ ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ: проф. Іван Телюк д-р Михайло Снігурович почесний голова голова Тарас Сливинський секретар Василь Добчанський касир

ПРЕМ'ЄРА НАЦІОНАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО БОЛЬШОВОГО ФІЛЬМУ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КІНОСТУДІЇ ВОЛОДИМИРА ВАСІКА — ОШАВА, КАНАДА МАРІЧКА ЧКАГО — Тільки один тиждень!!! ВІД: П'ЯТНИЦІ, 11-го до ЧЕТВЕРГА, 17-го КВІТНЯ Сеанси: Будні год: 7:00 і 9:00 год. веч. Субота і неділя: 2:00, 4:00, 6:00, 8:00 і 10:00 год. COMMODORE THEATRE, 3105 W. Irving Pl. Rd. (near Kedzie) РОЧЕСТЕР, Н.Й. — Тільки 2 сеанси!!! НЕДІЛЯ, 18 ТРАВНЯ, сеанси — 2-га і 4-та год. по пол. RIVIERA THEATRE, 1451 Lake Avenue БАЛТИМОР — Тільки один сеанс!!! СУБОТА, 19-го КВІТНЯ, сеанс: 3:30 по полудні JOHNS HOPKINS UNIVERSITY — Shriver Hall ДЕТРОЙТ — Тільки два дні!!! СУБОТА, 26-го і НЕДІЛЯ, 27-го КВІТНЯ Сеанси: Субота: 6:00 і 8:00 год. веч.; Неділя: 3:00 і 5:00 год. по пол. FITZGERALD AUDITORIUM, Wyand and 9 Mile КІНГСЛЕНД — Тільки два дні!!! СУБОТА, 26-го і НЕДІЛЯ, 27-го КВІТНЯ Сеанси: Субота: 6:00 і 8:00 год. веч.; Неділя: 2:00 і 4:00 год. по полудні CAPTOL THEATRE, 65th and Detroit Streets

ГАЙДАМАКИ П'ята 50 п'ятів "СВОВОДА" 81-83 Grand Street ГАРЗАН, 7285. СЕЛО ТУВІЛЬЦЬВ "THE LINE OF THE WILD WORLD TO KILL OR BE KILLED... SO I FELT NO EMOTION WHEN I APPROXIMATE MY VICTIM'S LEOPARD SKIN GARMENT..." "IN THE DISTANCE I SAW THE WARRIOR HAD COME... MY CURIOSITY WAS REALLY AROUSED..." "THE SIGHT WAS UNBELIEVABLE!" "Закон дикого світу, в якому я вирів, був: вбитий, або вб'ють тебе... Тому я зовсім не відчував хвилювання, коли привласнив собі леопардову шкуру, яка була одягом мого жертва..." "В даліні я побачив село, з якого походив мій воїн... Воно викликало в мене велике зацікавлення..." "Вид дійсно був неймовірний!"